

dies Iovis XVII May
Anno Domini MMXVIII

femina subiit

PISMO MAJOWE SZŁAKU ZABYTEKÓW TECHNIKI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

auctores:
XLIV monumentis,
XXV per urbes

femina conflat

jest kobietą!

STRONA 1
INDUSTRIADA
piękna jak nigdy

STRONA 3
Hity
INDUSTRIADY

STRONA 4
Industria
jest kobietą

STRONA 5
Bezpłatny transport

STRONA 6
Dobre rady
INDUSTRIADY

STRONA 9
INDUSTRIADA
na terenie
województwa

STRONA 15
INDUSTRIADA
w Krakowie,
a nawet dalej

STRONA 16
Tu byłam. Joanna

Tegoroczne święto Szlaku Zabytków Techniki odbędzie się w 44 obiektach w 25 miastach. Do obiektów tworzących SZT dołączyły, w wyniku konkursu, także zabytki zaprzyjaźnione: Fabryka Pełna Życia z Dąbrowy Górniczej, Osiedle patronackie Huty Silesia w Rybniku oraz Przystań Łabędy na Kanale Gliwickim. – *Dzięki współpracy samorządów lokalnych, instytucji kultury, organizacji pozarządowych i podmiotów prywatnych INDUSTRIADA jest nie tylko największym i najciekawszym w tej części Europy festiwalem promującym dziedzictwo przemysłowe, ale i festiwalem, który nie ogranicza dostępu osobom mniej zamożnym do kultury. Tegoroczne święto Szlaku Zabytków Techniki oferuje ponad 500 wydarzeń, a tylko 7% z nich wymaga wykupienia biletu. Dodatkowo do zdecydowanej większości obiektów dotrzemy bezpłatnym transportem publicznym organizowanym między innymi przez Koleje Śląskie, KZK GOP, MKZ Tychy i ZTZ Rybnik. Takie rozwiązania na pewno pomagają w korzystaniu z zasobów dziedzictwa kulturowego naszego regionu – zauważa marszałek Województwa Śląskiego Wojciech Saługa.*

– *INDUSTRIADA 2018 przypomni mniej znane, kobiece oblicze przemysłu. I choć odbywa się, jak zawsze, w drugą sobotę czerwca, to nie mogła nie zauważyć Dnia Matki. I właśnie dlatego Szlak Zabytków Techniki wspólnie z Regionalnym Instytutem Kultury i innymi partnerami organizują dwudniowy minifestiwal zatytułowany „Tu byłam. Joanna” poświęcony życiu i działalności „Matki Przemysłu”, czyli Joanny Schaffgotsch von Schomberg-Godulla z domu Grycik. To rozwinięcie oferty Szlaku i jego nowy subprodukt. Jest to pierwsza ze ścieżek tematycznych w ramach trasy „Śladami rodów przemysłowych”. Ta trasa w ramach Szlaku Zabytków Techniki odkrywać będzie konteksty, ślady i pamiątki po tych, którzy dzięki swojej przedsiębiorczości i zgromadzonemu majątkowi na stałe zapisali się na kartach*

Nigdy wcześniej nie była tak skoncentrowana na kobietach. Po raz pierwszy odbywa się w obiektach wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Jak zawsze oferuje prawie 500 bezpłatnych wydarzeń w 25 miastach oraz darmowy transport kolejną, autobusami i tramwajami. W sobotę 9 czerwca spotykamy się na INDUSTRIADZIE, święcie Szlaku Zabytków Techniki.

fot. Pracownicy tkalni juty C.B. Schneidera, koniec XIX w.
ze zbiorów Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

INDUSTRIADA piękna jak nigdy

historii naszego regionu – informuje Henryk Mercik, członek Zarządu Województwa Śląskiego.

Festiwal osiągnie pełną moc w sobotę 9 czerwca, ale dzień wcześniej, w ośmiu zabytkach, odbędzie się piątkowy ruch maszyn. To cykl wydarzeń, który powstał na prośbę tych uczestników święta Szlaku, dla których jeden

dzień to za mało. Do nocnego świętowania zapraszają zabytki w Bytomiu, Chorzowie, Cieszynie, Gliwicach, Siemianowicach Śląskich, Tarnowskich Górach, Łaziskach Górnych i Zabrzu.

Oficjalna inauguracja INDUSTRIADY odbędzie się w Zabytkowej Kopalni Srebra w Tarnowskich Górach, gdzie za sprawą Instytucji Kultury Ars

Cameralis oraz Tarnowskich Gór, czekać na nas będą między innymi warsztaty, kino, instalacja interaktywna oraz Paulina Przybysz i Brodka. Na zakończenie święta Szlaku Zabytków Techniki przygotowano dynamiczne widowisko multimedialne w Zabytkowej Kopalni Ignacy w Rybniku, zatytułowane „Kobiety grają industrię”. Taniec,

akrobacje, mapping, światło, muzyka i 56 artystów wprawia w ruch kopalniane budynki, aby opowiedzieć jeden dzień z życia kobiety. W produkcję tego monumentalnego show zaangażowano między innymi trzy sceny z nagłośnieniem, projektory, ponad 90 reflektorów i kurtynę wodną.

Katalog tegorocznych atrakcji liczy 517 wydarzeń, 482 są dostępne bezpłatnie, a 65 wymaga rezerwacji. Organizatorzy pomyśleli o wszystkich. Mamy do wyboru 65 wydarzeń dla dzieci, 93 warsztaty, 61 tras zwiedzania i 39 koncertów, 38 wystaw, 29 pokazów, 26 wydarzeń dla pasjonatów techniki, a są jeszcze pikniki, pokazy filmowe, spektakle, a nawet plenery malarskie i gry terenowe.

Do wszystkich atrakcji dojedziemy, korzystając z transportu publicznego. Do korzystania z kuponów uprawniających do bezpłatnego przejazdu zapraszają Koleje Śląskie, KZK GOP i MZK Tychy. Bezpłatnie zabierzemy się także autobusami w Bytomiu, Tarnowskich Górach, Zabrze, Częstochowie,

Rybniku czy na południu województwa (Bielsko-Biała, Cieszyn, Ustroń, Żywiec). Szczegółowe informacje oraz kupony na stronie industriada.pl w zakładce „Transport”.

Skoro przed INDUSTRIADĄ mogliśmy wziąć udział w rozruchu maszyn, po festiwalu powinna być szansa na naładowanie akumulatorów. I z taką właśnie inicjatywą wychodzą Koleje Śląskie, które zapraszają do udziału w wyjątkowych wycieczkach. Zobaczymy esencję industrialnych krajobrazów, sprawdzimy linie, z których na co dzień korzystają wyłącznie pociągi towarowe. A to wszystko w wygodnym i nowoczesnym pociągu typu ELF 2 jadącym trasą: Bytom – Gliwice Sośnica – Zabrze Makoszowy – Ruda Śląska Kochłowice – Stawiska – Siemianowice Śląskie – Bytom. Odjazd o 9.15 i 13.15. W podróży towarzyszyć nam będą przewodnicy, którzy opowiedzą o przemysłowym dziedzictwie regionu mijanym za oknami pociągu.

„Akumulatory” warto naładować też choćby po to, aby po INDUSTRIADZIE

mieć zapas energii na wizytę w Muzeum Śląskim w Katowicach. Dzięki specjalnej zniżce zamieszczonej na kuponie Kolei Śląskich i broszurze z programem festiwalu do 30 czerwca 2018 r. będzie można skorzystać z promocji na zwiedzanie muzeum. Okazując je w kasach otrzymamy 50% zniżki od ceny podstawowej każdego biletu. Kupon ważny jest dla dwóch osób.

Na stronie internetowej industriada.pl można skorzystać z wyszukiwarki i wcześniej zapoznać się z bogatym programem święta Szlaku Zabytków Techniki. Za pomocą zakładki MOJA INDUSTRIADA każdy może stworzyć własną trasę i podążać nią 9 czerwca. Wszystkie niezbędne

informacje zawarte są również w specjalnie przygotowanej książeczce z programem. Można ją znaleźć między innymi w 44 obiektach biorących udział w INDUSTRIADZIE.

INDUSTRIADA to najlepszy produkt turystyczny – potwierdza to Złoty Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej z 2017 roku. Chwalmy się tym osiągnięciem i nie zapominajmy o kolejnym, jeszcze ważniejszym: już niemal od roku dwa obiekty Szlaku, Zabytkowa Kopalnia Srebra i Sztolnia Czarnego Pstrąga z Tarnowskich Gór wpisane są na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. To jedyne takie wyróżnienie w województwie śląskim i 15. w Polsce.

W czerwcu zostanie uruchomiona industriadowa infolinia.
Numery 792 598 203 i 792 598 204
czynne będą od 1 do 7 czerwca w godzinach 10.00 – 18.00,
a 8 i 9 czerwca od godziny 9.00 do północy.

 Szlak Zabytków Techniki
prezentuje

Więcej informacji:

Koordinator INDUSTRIADY i Szlaku Zabytków Techniki:
 Referat promocji dziedzictwa industrialnego, Wydział Kultury Urzędu
 Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
 Katowice, ul. Reymonta 24, tel. 32 77 40 222

Adam Hajduga, kierownik referatu promocji dziedzictwa industrialnego,
 Wydział Kultury, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,
 T: 32 77 40 216, T: 781 818 085, adam.hajduga@slaskie.pl

517 wydarzeń

482 dostępne bezpłatnie

170 stacji kolejowych

93 warsztaty

65 wydarzeń wymaga rezerwacji

61 tras zwiedzania

55 wydarzeń dla dzieci

50 hitów INDUSTRIADY

44 obiekty

43 trasy zwiedzania z przewodnikiem

39 koncertów

38 wystaw

29 pokazów

26 wydarzeń dla pasjonatów techniki

25 miast

21 wydarzeń w ramach Rozruchu maszyn

20 INDUinformatorów

14 pokazów filmowych

13 spektakli

10 pikników

10 punktów INDUinfo

8 zawodów sprawnościowych

8 plenerów malarskich

7 gier terenowych

3 questy

3 szanse na performance

3 gry fabularyzowane

3 escape roomy

2 sety DJskie

1 święto Szlaku Zabytków Techniki

– INDUSTRIADA

Materiały prasowe z konferencji: www.industriada.pl/Dla-mediow

Hity INDUSTRIADY

517 wydarzeń to oferta, która na pewno zaspokoi nawet najbardziej wymagających. Dla tych mniej zdecydowanych organizatorzy wybrali najciekawsze wydarzenia, które warto umieścić w swojej INDUSTRIADOWEJ rozpisce. Żeby nie było za łatwo HITÓW jest 50, dlatego poniższe zestawienie to tylko próbka tego, co najlepszego przygotowano w ramach tegorocznego święta Szlaku. Opisy wszystkich wydarzeń można znaleźć na industriada.pl

→ Kobiety grają INDUSTRIĘ

Finał tegorocznej INDUSTRIADY w Zabytkowej Kopalni IGNACY w Rybniku-Niewiadomiu. Kobiety zagrają INDUSTRIĘ – to wyjątkowe widowisko multimedialne, które zaangażuje 58 artystów, do tego mappingi, mapping wodny, trzy sceny, teatr cieni i taniec wertykalny na 40 metrach od ziemi. Zanim zakończymy święto Szlaku Zabytków Techniki warto zobaczyć także „Tryptyk INDUSTRII”, a w nim teatr tańca, spektakl i performance. Kobieta ma siłę w Rybniku!

→ Tarnowskie Góry szukają kobiety

Oficjalna inauguracja INDUSTRIADY 2018 odbędzie się 8 czerwca w Zabytkowej Kopalni Srebra w Tarnowskich Górach. W programie instalacja artystyczna „Trybuna kobiet”, pokaz filmowy, DJ set Praktycznej Pani & Lazy One, koncerty Pauliny Przybysz i Brodki. Podczas INDUSTRIADY przekonamy się, czy ktoś wyjdzie z escape roomu „Zaginione siostry”.

→ Tatra Schwabe i jej historia

W Starej Fabryce w Bielsku-Białej będzie można posłuchać o Tatrze Schwabe, czyli niezwykle rzadkim urządzeniu, symbolu dziejów fabryki i dwumiasta. Tę historię poznamy dzięki wycieczce historyczno-architektonicznej. To, co potrafi zdziałać urządzenie, zobaczymy podczas pokazu mody historycznej, który dodatkowo zostanie wzbogacony komentarzami.

→ Postindustrialna potańcówka

EC Szombierki w Bytomiu rozrusza się 8 czerwca podczas koncertu Darkest Bird z wizualizacjami. Tego dnia otwarte zostaną wystawy z kobietami w roli głównej. Na INDUSTRIADĘ zostawiono jednak prawdziwy hit – postindustrialną potańcówkę w Hali Maszyn. Jeśli atrakcji za mało, to doznań na pewno dostarczy zwiedzanie wieży wchodzącej w skład zespołu zabudowań.

→ Historie kobiet z Chorzowa

W Chorzowie, Szyb Prezydent i kompleks Sztetgarka zaczną świętować podczas Rozruchu Maszyn. Wieczorem usłyszymy koncert z wizualizacjami „Jola Litercka Rudokapela i kobiety Kassnera”. Dzień później, podczas wystawy dowiemy się „Co siedzi w głowach projektantek”.

→ Browar od kuchni

Podczas tegorocznej INDUSTRIADY będzie można poznać dwa browary „od kuchni” podczas zwiedzania z przewodnikiem. 8 czerwca organizatorzy zapraszają do Browaru Zamkowego w Cieszynie, a dzień później do Muzeum Tyskich Browarów Książęcych – dodatkową atrakcją będzie nocna pora zwiedzania.

→ Żywoty Świętych

W otoczeniu niepowtarzalnych familoków z Czerwionki-Leszczyny będzie można zobaczyć spektakl plenerowy „Żywoty świętych osiedlowych”, stworzony przez Teatr Śląski im. St. Wyspiańskiego w Katowicach.

→ Zapałka w Częstochowie

Na terenie parku przed Muzeum Górnictwa Rud Żelaza swój spektakl „Zapałka” zaprezentuje lokalny Teatr Tańca.

→ Sprężarki powietrza i babska szychta

W Dąbrowie Górniczej w Kopalni Ćwiczebnej „Sztetgarka” uruchomią sprężarkę powietrza Hoddick & Rothe GmbH z 1930 roku. Pamiętajmy też o spotkaniu z Karoliną Bacą-Pogorzelską, dziennikarką i pisarką specjalizującą się w dziennikarstwie gospodarczym, szczególnie górniczym. Spotkanie z autorką dotyczyć będzie jej głośnej książki „Babska szychta”. W końcu INDUSTRIA jest KOBIEȚĄ!

→ Zabytkowym statkiem w piękny rejs

Z przystani na Kanale Gliwickim będzie można wypłynąć w rejs zabytkowym statkiem Foxtrot. Dopłyniemy do portu lub Huty Łabędy, a czas umili nam przewodnik. Dzień wcześniej, 8 czerwca, również z przewodnikiem, będzie można pospacerować po Gliwicach i spojrzeć na miasto z kobiecej perspektywy.

→ Z archiwów na kinowy ekran

Instytucja Filmowa „Silesia Film” i Filmoteka Śląska kolejny raz organizują akcję „Z archiwów na kinowy ekran”. Zebrane wcześniej materiały od prywatnych osób zostaną odpowiednio przygotowane, by mogły być wyświetlone na dużym ekranie podczas INDUSTRIADY w Fabryce Porcelany w Katowicach.

→ Malarstwo naiwne i kobiety

Art Naif Festiwal to flagowy projekt Galerii Szybu Wilson. W tym roku podczas INDUSTRIADY będzie można podziwiać malarstwo naiwne z motywem kobiety, jak również wysłuchać tego, co ma do powiedzenia kurator podczas oprowadzania.

→ Muzyka w Szybie Bartosz

Muzeum Śląskie w Katowicach proponuje instalację muzyczną „Mother Logde I-III” w niedawno odnowionym budynku przy Szybie Bartosz.

Pamiętać także należy o wystawie Arkadiusza Goli. To fotograficzny esej opowiadający o pracy kobiet w kopalniach. Powstawał kilka lat w kopalniach węgla kamiennego w naszym regionie oraz w kopalniach miedzi i soli. →

→ Giszowiec i Nikiszowiec

Na osiedlach zaprojektowanych przez Emila i Georga Zillmannów czeka nas porządna dawka rozrywki. „Mariacka 5” to spektakl Teatru Rozrywki, który zobaczymy w Giszowcu. Nikiszowiec natomiast zaprasza na warsztaty kreatywne „Kobiece wszechnica kabaretowa KWK Magiel” oraz „Opowieści Dorki Simonides – jeden dzień z życia kobiety”.

→ Kobiece Drużyna Strażacka

W Łaziskach Górnych w Muzeum Energetyki organizatorzy nie próżnują. Podczas Rozruchu Maszyn otworzą wystawę „Nie tylko mężczyźni”, a później gratka dla fanów śląskiej muzyki – koncert Orkiestry Dętej przy Elektrowni Łaziska i śląskie śpiewanie. 9 czerwca drzwi Elektrowni Łaziska zostaną otwarte, by uczestnicy mogli zwiedzić ją z przewodnikiem. Hitem nad hitami będzie pokaz Kobiecej Drużyny Strażackiej, która działa przy Elektrowni Łaziska.

→ Femina Silesia

W Kolonii Robotniczej Ficus w Rudzie Śląskiej, a dokładnie w kościele Ewangelicko-Augsburskim Odkupiciela na uczestników czeka spektakl „Femina Silesia”, który przybliży zapomniane i niedocenione postaci kobiet.

→ Kobiece tropy

Park Tradycji w Siemianowicach Śląskich zaprasza już 8 czerwca na wernisaż wystawy „Kobiece tropy”, jak również spektakl plenerowy „IndustELLe – Lufcik na korbkę/Erith”. Ten dzień zakończy koncert dawno niesłyszanego zespołu WILKI. Kolejnego dnia ONA będzie miała głos podczas koncertu Agnieszki Chylińskiej.

→ Kobiety ustroniskie

Cykl wycieczek Ustrońską Ciuchcią po dawnych koloniach i osiedlach robotniczych, pod opieką profesjonalnych przewodników. Jak kobiety ustroniskie żywiły i broniły ogniska domowego. Wydarzenie organizuje Muzeum Ustroniskie im. Jana Jarockiego.

→ Odpoczynek przed INDUSTRIADĄ

Sił na dzień pełen wrażeń nabierzemy 8 czerwca przy Szybie Maciej w Zabrze. To tam zaplanowano industrialny chillout przy muzyce Gigi and Her Boysband.

→ Ginące zawody kobiece

Garncarstwo, wikliniarstwo, wyrabianie świec i papieru czerpanego – czy te kobiece zawody giną? Zanim to faktycznie się wydarzy, swoich sił będzie można spróbować podczas warsztatów w Starym Młynie – Muzeum Dawnych Rzemiosł w Żarkach.

fot. A. Gola

fol. A. Gola

Industria jest kobietą

*W 2018 roku święto Szlaku Zabytków Techniki oddaje głos kobietom i głośno powtarza: **INDUSTRIA jest KOBIEȚĄ**. W przemyśle nigdy nie brakowało kobiet, jednak przez dłuższy czas pozostawały one w cieniu. 9 czerwca **INDUSTRIADA** przypomni majątne artystokratki, bezimienne robotnice i zaangażowane emancypantki, pokaże znaczenie kobiet w kulturze przemysłowej.*

W Elektrociepłowni Szombierki w Bytomiu świętować można już dzień wcześniej, 8 czerwca podczas Rozruchu Maszyn. Wtedy też zobaczyć będzie można dwie wystawy „Bytomskie kobiety – poza strefą cienia” i „Matka Ewa – bytomianka – wiara i życie”. Podczas **INDUSTRIADY** warto wziąć udział w grze terenowej „Fortuna za jeden uśmiech, czyli jak stać się Joanną Gryzik” i poznać losy Matki Przemysłu, czyli **Joanna Schaffgotsch von Schomberg-Godula z domu Grycik**, fundatorki EC Szombierki.

Na południu województwa nie brakuje opowieści o kobietach. W Starej Fabryce w Bielsku-Białej trzeba wysłuchać wykładów o tym, czy **INDUSTRIA** jest żoną przemysłowca, o ikonografii pracy kobiet, a także spotkać się z historią **Selmy Kurz**, która rozpoczęła karierę jako krawcowa, a stała się światowej sławy gwiazdą opery. Natomiast w cieszyńskim Muzeum Drukarni przez cały dzień będzie można **zadać pytanie byłym pracownikom drukarni** i przekonać się, ile pracy włożyły kobiety w powstawanie książek, gazet, plakatów i afiszy. Jeśli jest się na południu, warto zajrzeć także do Muzeum Ustrońskiego im. Jana Jarockiego i obejrzeć film „**Matki, żony i patronki**”, **opowiadający o kobietach ustrońskiej industrializacji**. Widzowie poznają arystokratyczne właścicielki

zakładów, pracownice żony hutników, harujące przy maszynach kuźniczek, charyzmatyczne aktywistki oraz pierwsze ustrońskie kuracjuszek, które odważyły się brać słynne kąpiele żużlowe w publicznych łaźniach, działających przy hucie.

Na drugim krańcu województwa, w Częstochowie, również nie brakuje kobiet, które przyczyniły się do rozwoju górnictwa. W Muzeum Górnictwa Rud Żelaza przyszykują warsztaty kreatywne „**Kobieta a la ruda**” i „**Kobieta kowal**”. **Kobieta pracująca rudnej pracy się nie boi** to natomiast konkurs z zadaniami, który pokaże, że nie tylko mężczyźni potrafią kuć żelazo póki gorące. W Muzeum Historii Kolei główną bohaterką będzie **lokomotywa** i niezwykle okazja do jej poprowadzenia za pomocą symulatora. Niemniej istotna będzie także **Mieczysława Biegańska**, o której usłyszeć będzie można podczas specjalnej prezentacji.

W stolicy województwa Muzeum Śląskie zaprasza na **Babski Byzuch**, czyli oprowadzanie po terenie dawnej Kopalni Katowice szlakiem kobiet. Przy okazji warto udać się na wystawę „**Kobiety kopalni. Arkadiusz Gola. Fotografia**”. W Muzeum Hutnictwa Cynku – Walcowni o godzinie 14.00 odbędzie się niezwykle **koncert śląskich harfistek**. Sztuki nowoczesnej nie

zabraknie na przykład na Osiedlu Giszowiec, gdzie **Marta Frej** zaprezentuje i opowie o swoich pracach podczas wernisażu „Mamo! Memy mamy!”. Zaraz obok, na Nikiszowcu, będzie można podążyć ścieżkami **Rozalii Kajzerówny (śląskiej olimpijki)** podczas wycieczek przyrodniczych. Pokaz kulinarny uświadomi czy chłop ma rację bytu w śląskiej kuchni.

Ruda Śląska i jej Kolonia Robotnicza Ficinus zaprasza na spektakl „**Śląska kobieta doskonała – Ślonzaczka na zicher**” i film o zapomnianym rodzie Schaffgotschów, w którym przecież kobiet nie brakowało. Pokolenia kobiet połączy sesja zdjęciowa, to doskonały sposób na dokumentowanie teraźniejszości i źródło informacji dla przyszłych pokoleń. O dawnych strojach śląskich kobiet opowiedzą ekspertki podczas wykładu, po którym nastąpi przymierzania kiecek, jakli i zapasek.

Zagłębie Dąbrowskie nie zapomina o kobietach przemysłu dąbrowskiego. W Fabryce Pełnej Życia w Dąbrowie Górniczej program wypełniony jest wystawą fotograficzną o kobietach, grą terenową z kobietą w roli głównej, a także spotkaniem z **Anną Cieplak** – pisarką i aktywistką pochodzącą właśnie z Dąbrowy Górniczej. Tuż obok, bo w czeladzińskiej Galerii Sztuki Współczesnej Elektrownia, zostanie zaprezentowana wystawa malarstwa intuicyjnego „**Kobieta śląska ostoją tradycji i obrzędów**”.

Zabrzański Szyb Maciej będzie można zwiedzić z dwiema niezwykle kobietami: **Joanną Zalewską – jedyną w Polsce nadsztygar oddziałową w kopalni węgla kamiennego** oraz **Malwiną Smulską – geolog górniczą, bohaterką programu Górnicy PL**.

Na wydarzenia **INDUSTRIADY** dotrzeć można bezpłatnie transportem publicznym, który organizują między innymi Koleje Śląskie, KZK GOP i MZK Tychy. Własną trasę można zaplanować na stronie industriada.pl, gdzie znajdują się także wszystkie niezbędne informacje.

Bezpłatny transport

INDUSTRIADA 2018 odbędzie się w 44 obiektach w 25 miastach województwa śląskiego. 9 czerwca o bezpieczne i bezpłatne dotarcie do każdego z tych miast zadbają między innymi Koleje Śląskie, KZK GOP i MZK Tychy. Dodatkowo bezpłatnie podróżować będzie można pomiędzy zabytkami w południowej części województwa oraz w wybranych miastach.

K O L E J E Ś L Ą S K I E

Koleje Śląskie i Województwo Śląskie oferują bezpłatny transport, wystarczy posłużyć się kuponem, który można odebrać:

od 29 maja 2018 r. w 44 obiektach biorących udział w INDUSTRIADZIE oraz w wybranych punktach informacji turystycznej:

- Regionalne Centrum Informacji Turystycznej w Katowicach, ul. Rynek 13
- Miejskie Centrum Informacji Turystycznej w Bielsku-Białej, pl. Ratuszowy 4
- Miejskie Centrum Informacji Turystycznej w Częstochowie, al. Najświętszej Maryi Panny 65
- Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej w Gliwicach, ul. Dolnych Wałów 3
- Punkt Informacji Turystycznej w Rybniku, ul. Jana III Sobieskiego 20
- Centrum Informacji Miejskiej w Sosnowcu, ul. Warszawska 3/20
- Punkcie Informacji o Mieście w Tarnowskich Górach, ul. Rynek 4

od 29 maja 2018 r. w Regionalnych Ośrodkach Kultury w Bielsku-Białej i Częstochowie

1-2 czerwca 2018 r. w kasie Centrum Obsługi Pasażera Kolei Śląskich - Dworzec PKP Katowice

8 czerwca 2018 r. w punktach INDUinfo podczas Rozruchu Maszyn w Elektrociepłowni Szombierki w Bytomiu, Parku Tradycji w Siemianowicach Śląskich i Kopalni Srebra w Tarnowskich Górach.

Kupony będzie można również odebrać 8 czerwca w punkcie INDUinfo przy Stadionie Śląskim podczas memoriału Kusocińskiego.

Kupon warto zachować po INDUSTRIADZIE. Dzięki niemu, do 30 czerwca 2018 r., będzie można skorzystać z promocji na 50% zniżkę przy zakupie biletu do Muzeum Śląskiego w Katowicach. Kupon ważny jest dla dwóch osób.

9 czerwca w dniu INDUSTRIADY w punktach INDUinfo w następujących zabytkach:

- Elektrociepłownia Szombierki w Bytomiu
- Familoki w Czerwionce-Leszczynach
- Radiostacja Gliwice
- Fabryka Porcelany w Katowicach
- Osiedle Giszowiec w Katowicach
- Osiedle Nikiszowiec w Katowicach
- Zabytkowa Kopalnia Ignacy w Rybniku
- Park Tradycji w Siemianowicach Śląskich
- Zabytkowa Kopalnia Srebra w Tarnowskich Górach
- Sztolnia Królowa Luiza - Kopalnia w Zabrzu

u INDUinformatorów w następujących obiektach Szlaku Zabytków Techniki:

- Kopalnia Ćwiczebna Szttygarka
- Muzeum Górnictwa Rud Żelaza
- Stara Fabryka
- Muzeum Śląskie
- Muzeum Energetyki
- Górnośląskie Koleje Wąskotorowe
- Galeria Elektrownia
- Sztolnia Królowa Luiza
- Muzeum Tyskich Browarów Książęcych
- Szyb Maciej

Kupon można odebrać przy okazji wyjścia do kina. Od 29 maja będzie on również dostępny sześciu kinach studyjnych prowadzonych przez instytucję kultury Silesia Film w:

- Kinie Kosmos w Katowicach
- Kinoteatrze Rialto w Katowicach
- Kinie Światowid w Katowicach
- Kinie Bałtyk w Raciborzu
- Kinie Janosik w Żywcu

Kupony na bezpłatny przejazd dostępne są do wyczerpania zapasów.

A U T O B U S Y I T R A M W A J E K Z K G O P + A U T O B U S Y I T R O L E J B U S Y M Z K T Y C H Y

W tym roku wystarczy jeden kupon, by bezpłatnie podróżować wszystkimi liniami KZK GOP i MZK Tychy. Wystarczy wejść na industriada.pl w zakładkę „Transport” i kliknąć w przycisk „Pobierz kupon”. Obowiązuje zarówno wersja papierowa, jak i elektroniczna, ściągnięta na urządzenie mobilne.

Warto pamiętać, że w dniu INDUSTRIADY obowiązuje sobotni rozkład jazdy.

 Koleje Śląskie

 KZK GOP

 MZK TYCHY

DODATKOWY TRANSPORT

Dodatkowy transport przygotowany na 9 czerwca pozwoli w pełni skorzystać z oferty INDUSTRIADY 2018. W tym roku uczestnicy festiwalu bezpłatnie na INDUSTRIADĘ będą mogli podróżować w Częstochowie, Rybniku, Tarnowskich Górach, a także w subregionie południowym.

C z ę s t o c h o w a

W Częstochowie zostaną podstawione bezpłatne autobusy, które kursować będą na trasie: III Aleja Najświętszej Maryi Panny – Muzeum Produkcji Zapalek – Muzeum Historii Kolei przy dworcu PKP Stradom – Muzeum Górnictwa Rud Żelaza w Parku im. St. Staszica – III Aleja Najświętszej Maryi Panny.

ROZKŁAD JAZDY

III Aleja Najświętszej Maryi Panny
11.00 11.30 12.00 12.30 13.00 13.30 14.10 14.40 15.30
16.00 16.30 17.00 17.30 18.00
→ II Aleja Najświętszej Maryi Panny
11.05 11.35 12.05 12.35 13.05 13.35 14.15 14.45 15.35
16.05 16.35 17.05 17.35 18.05
→ Muzeum Produkcji Zapalek (ul. Ogrodowa)
11.10 11.40 12.10 12.40 13.10 13.40 14.20 14.50 15.40
16.10 16.40 17.10 17.40 18.10
→ ul. Równoległa
11.15 11.45 12.15 12.45 13.15 13.45 14.25 14.55 15.45
16.15 16.45 17.15 17.45 18.15
→ Stradom Dworzec PKP (ul. Pułaskiego)
11.20 11.50 12.20 12.50 13.20 13.50 14.30 15.00 15.50
16.20 16.50 17.20 17.50 18.20
→ Muzeum Górnictwa Rud Żelaza (ul. 7 Kamienie)
11.25 11.55 12.25 12.55 13.25 13.55 14.35 15.05 15.55
16.25 16.55 17.25 17.55 18.25
→ III Aleja Najświętszej Maryi Panny [powrót]
11.30 12.00 12.30 13.00 13.30 14.00 14.40 15.10 16.00
16.30 17.00 17.30 18.00 18.30

T a r n o w s k i e G ó r y

Bezpłatne autobusy połączą Zabytkową Kopalnię Srebra i Sztolnię Czarnego Pstrąga. Będą kursować co godzinę od 11.15 do 18.15. Odjazdy na powrotnej trasie zaplanowane są również co godzinę od 11.20 do 18.20.

Zabytkowa Kopalnia Srebra 11.15, 12.15, 13.15, 14.15, 15.15, 16.15, 17.15, 18.15 → Sztolnia Czarnego Pstrąga

Sztolnia Czarnego Pstrąga 11.20, 12.12, 13.20, 14.20, 15.20, 16.20, 17.20, 18.20 → Zabytkowa Kopalnia Srebra

→

R y b n i k
ZTZ Rybnik zrezygnował z opłat za podróż liniami: 1, 4, 9, 23 (11.00–23.00) i 16, 51 (9.00–18.00). Po finale INDUSTRIADY w Zabytkowej Kopalni IGNACY w Niewiadomiu około 22.40 zostanie uruchomiony dodatkowy, bezpłatny autobus w kierunku Śródmieścia. Rozkład jazdy można sprawdzić na stronie: ztz.rybnik.pl.
Co więcej, bezpłatny dodatkowy autobus bezpośrednio połączy oba rybnickie obiekty INDUSTRIADY: osiedle Paruszowiec-Piaski i Kopalnię Ignacy. Odjazdy w obie strony o pełnych godzinach od 11 do 22.

Paruszowiec-Piaski Przemysłowa (kierunek Kopalnia Ignacy) 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00
Kopalnia Ignacy (kierunek Paruszowiec-Piaski) 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00

**P o F i n a l e
d o K a t o w i c**

Koleje Śląskie uruchomią również jeden dodatkowy przejazd pociągiem na trasie Kato-wice–Rybnik-Niewiadom-Katowice.

W dniu INDUSTRIADY festiwalowiczów z centralnej części województwa zawiozą i przywiozą specjalnym pociągiem do Kopalni Ignacy. Dzięki temu nie będzie trzeba się martwić powrotem do domu po nocnym finale INDUSTRIADY.

Dokładnej godziny odjazdu dodatkowego pociągu szukaj na stronie industriada.pl w zakładce „Transport”.

Ładujemy akumulatory

Po aktywnym świętowaniu podczas INDUSTRIADY Koleje Śląskie 10 czerwca proponują wyjątkową podróż obwodnicą Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. W wygodnym pociągu typu ELF 2 na trasie (Bytom – Gliwice Sośnica – Zabrze Makoszowy – Ruda Śląska Kochłowice – Stawiska – Siemianowice Śląskie – Bytom) będzie można zobaczyć esencję industrialnych krajobrazów i sprawdzić jak wyglądają linie, z których na co dzień korzystają pociągi towarowe. Rezerwacja biletów i szczegółowe informacje dostępne są na stronach Kolei Śląskich, Szlaku Zabytków Techniki i INDUSTRIADY.

W niedzielę (10 czerwca) pociąg rusza o 9.15 i 13.15, szacowany czas przejazdu to 3 godziny, a cena biletu wynosi 34 zł.

→ Przezorny zawsze ubezpieczony – warto pamiętać o odpowiednim stroju i być przygotowanym na każdą pogodę. Wygodne buty, cieplejszy i/lub przeciwdeszczowy strój to podstawowy ekwipunek uczestnika INDUSTRIADY. Na trasie w zabytkach możemy napotkać niewielkie utrudnienia, jak na przykład podziemne trasy czy wąskie schody, dlatego zdrowy rozsądek będzie niezbędny.

Bielsko-Biała/Cieszyn/Ustroń/Żywiec
Południe województwa śląskiego uruchamia bezpłatne przejazdy pomiędzy obiektami w Bielsku-Białej, Cieszynie, Ustroniu i Żywcu. Zapisy na przejazdy przyjmuje Regionalny Ośrodek Kultury w Bielsku-Białej od 21 maja do 8 czerwca 2018 roku od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-15.00 pod numerem telefonu 33 822 05 93. Należy zachować bilet wstępu do jednego z obiektów, by podróżować bezpłatnie.

ROZKŁAD JAZDY:

- Stara Fabryka (Bielsko-Biała) 10.00, 17.00 → Muzeum Ustrońskie (Ustroń)
- Muzeum Ustrońskie (Ustroń) 13.00, 14.00, 22.00 → Stara Fabryka (Bielsko-Biała)
- Stara Fabryka (Bielsko-Biała) 12.00, 14.00, 15.00, 20.00 → Muzeum Drukarstwa, Browar Zamkowy (Cieszyn) - Muzeum Ustrońskie (Ustroń)
- Muzeum Ustrońskie (Ustroń) 16.00, 17.00, 18.00 → Muzeum Drukarstwa, Browar Zamkowy (Cieszyn) → Stara Fabryka (Bielsko-Biała)
- Muzeum Drukarstwa, Browar Zamkowy (Cieszyn) 12.00, 13.00, 21.00 → Muzeum Ustrońskie (Ustroń) - Stara Fabryka (Bielsko-Biała)
- Stara Fabryka (Bielsko-Biała) 11.00, 13.00, 21.00 → Muzeum Browaru Żywiec (Żywiec) Muzeum Browaru (Żywiec) 12.00, 14.00, 18.00 → Stara Fabryka (Bielsko-Biała)
- Muzeum Drukarstwa, Browar Zamkowy (Cieszyn) 17.00, 18.00, 19.00 → Stara Fabryka (Bielsko-Biała)
- Muzeum Drukarstwa, Browar Zamkowy (Cieszyn) 15.00, 16.00 → Muzeum Ustrońskie (Ustroń)
- Muzeum Ustrońskie (Ustroń) 11.00 → Muzeum Drukarstwa, Browar Zamkowy (Cieszyn)

Godziny odjazdów mogą ulec zmianie. Wszystkie niezbędne i aktualne informacje na ten temat znaleźć na stronie industriada.pl w zakładce „Transport”.

→ INDUSTRIADA to najlepszy produkt turystyczny – potwierdza to Złoty Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej z 2017 roku. Chwalmy się tym osiągnięciem i nie zapominajmy o kolejnym, jeszcze ważniejszym: już niemal od roku dwa obiekty Szlaku Zabytków Techniki – Zabytkowa Kopalnia Srebra i Sztolnia Czarnego Pstrąga z Tarnowskich Gór znajdują się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO. To jedyne takie wyróżnienie w województwie śląskim i 15 w Polsce.

**DOBRE RADY
INDUSTRIADY**

Organizatorzy INDUSTRIADY 2018 szykują 517 wydarzeń, z czego 482 są dostępne bezpłatnie. Przygotowano atrakcje zarówno dla dorosłych, jak i dla dzieci (w towarzystwie opiekunów). Wybierać można wśród koncertów, spektakli, warsztatów. Nie zabraknie zwiedzania miejsc niedostępnych na co dzień. Pamiętajmy, że niektóre z wydarzeń mogą wymagać wcześniejszej rezerwacji.

→ Na stronie internetowej industriada.pl można skorzystać z wyszukiwarki i wcześniej zapoznać się z bogatym programem święta Szlaku Zabytków Techniki. Za pomocą zakładki MOJA INDUSTRIADA każdy może stworzyć własną trasę i podążać nią 9 czerwca. Wszystkie niezbędne informacje zawarte są również w specjalnie przygotowanej książeczce z programem. Można ją znaleźć między innymi w 44 obiektach biorących udział w INDUSTRIADZIE.

→ Święto Szlaku Zabytków Techniki odbywa się 9 czerwca, jednak dzień wcześniej nastąpi Rozruch Maszyn, czyli cykl wydarzeń przygotowujących nas do festiwalu. Oficjalna inauguracja INDUSTRIADY odbywa się w tym roku w Zabytkowej Kopalni Srebra w Tarnowskich Górach w piątek 8 czerwca (wystąpią między innymi Brodka i Paulina Przybysz). Na to wydarzenie niezbędne są nieodpłatne zaproszenia, do odebrania we wskazanych na stronie industriada.pl punktach. Tego dnia specjalne wydarzenia przygotowały również inne obiekty. Warto sprawdzić co dzieje się w Bytomiu, Cieszynie, Chorzowie, Gliwicach, Łaziskach Górnych, Siemianowicach Śląskich czy Zabrze. Oficjalny finał festiwalu odbędzie się w sobotę w Zabytkowej Kopalni IGNACY w Rybniku-Niewiadomiu, gdzie odbędzie się widowisko plenerowe, w którym kobiety grają Industrię. Wejście na wydarzenie jest wolne.

→ W czerwcu zostanie uruchomiona INDUSTRIADOWA infolinia. Numery 792 598 203 i 792 598 204 czynne będą od 1 do 7 czerwca w godzinach 10.00 – 18.00, a 8 i 9 czerwca od godziny 9.00 do północy. W wybranych obiektach do dyspozycji uczestników będą punkty INDUinfo, znajdziemy je w: EC Szombierki w Bytomiu, Familokach w Czerwionce-Leszczynach, Radiostacji Gliwice, Fabryce Porcelany w Katowicach, Osiedlu Giszowiec w Katowicach, Osiedlu Nikiszowiec w Katowicach, Zabytkowej Kopalni Ignacy w Rybniku-Niewiadomiu, Parku Tradycji w Siemianowicach Śląskich, Zabytkowej Kopalni Srebra w Tarnowskich Górach, Sztolni Królowa Luiza w Zabrze. Ponadto w kolejnych dziesięciu obiektach INDUSTRIADY pojawią się również INDUinformatorzy, służący pomocą uczestnikom festiwalu.

→ Jak co roku bezpłatny transport zapewniają Koleje Śląskie, KZK GOP i MZK Tychy. Aby z niego skorzystać, wystarczy zaopatrzyć się w kupony. W Bytomiu, Tarnowskich Górach, Zabrze, Częstochowie, Rybniku czy na południu województwa (Bielsko-Biała, Cieszyn, Ustroń, Żywiec) kursować będą specjalne i również bezpłatne autobusy. Wszystkie informacje na temat transportu znaleźć można na stronie industriada.pl w zakładce „Transport”.

Ci, którzy kochają przemysłowe historie, są spragnieni nowych industrialnych wrażeń, a maszyny, huty, kopalnie czy lokomotywy to ich środowisko naturalne, na INDUSTRIADZIE powinni czuć się jak w domu. Wśród ponad 500 wydarzeń są również te, które zostały przygotowane specjalnie dla pasjonatów techniki.

BIELSKO-BIAŁA

→ W Bielsku-Białej w Starej Fabryce spragnieni porządnej dawki wiedzy mogą wybrać się na pogaduszki o sztuce, czyli wykłady o roli kobiet z otoczenia przedsięwzięć z Bielska, Białej, Żywca i okolic. Punktem wyjścia będą malarskie i rysunkowe wizerunki kobiet z kolekcji Muzeum Historycznego. Warto także wybrać się na wycieczkę historyczno-architektoniczną z przewodnikiem, który opowie między innymi o produkowanej w bielskiej fabryce maszynie do szycia. Nie powinno się także ominąć warsztatów etykiety i pokazu mody z komentarzem.

BYTOM

→ Hala maszyn, hala pompowni, nastawnia, kotłownia, a także wieża górująca nad EC Szombierki. Brzmi jak bajka? Wszyscy maniacy przemysłu muszą odwiedzić Elektrociepłownię w Bytomiu i skorzystać z niezwykle zwiedzania z przewodnikiem, tym bardziej, że na co dzień obiekt jest wyłączony z otwartego użytkowania. W Bytomiu gratkę szykują również Górnośląskie Koleje Wąskotorowe. Oprócz tradycyjnego zwiedzania ekspozycji narzędzi i maszyn związanych z codzienną pracą na kolei, zobaczmy, co lokomotywa skrywa pod obudową dzięki zejściu do kanału rewizyjnego pod nią. Przewodnik uzupełni wrażenia konkretną dawką wiedzy o najpopularniejszej lokomotywie wąskotorowej w Polsce.

CIESZYN

→ Nie zawsze jest okazja, by posłuchać opowieści z pierwszej ręki. Muzeum Drukarstwa w Cieszynie zaprasza na pogaduchy przy kawie z byłymi pracownikami drukarni. Spotkanie zostanie nagrane i zapisane w dziale „Pamięć w zapisach mówionych”.

Pasjonaci przemysłu na INDUSTRIADZIE

DĄBROWA GÓRNICZA

→ W Kopalni Ćwiczebnej Szytgarka uruchomiona zostanie liczącą 88 lat sprężarka tłokowa. To ciekawostka szczególnie dla osób, które interesują się historią ewolucji technicznej. Oprócz tego, podczas wykładu „Cadima fossilis”, poznamy tajemnice dąbrowskiego cynku, który odegrał znaczącą rolę w kształtowaniu miasta i regionu.

GLIWICE

→ Kanał Gliwicki to układ śluz i jazów, które regulują przepływ wody i zabezpieczają między innymi przed powodzią. Jeden z jazów znajduje się w Parku Powstańców przy Śluzie Łabędy. Specjalnie z okazji INDUSTRIADY zostanie on otwarty, a pracownicy opowiedzą o systemie transportu na Kanale Gliwickim.

KARCHOWICE

→ Kompleks wodociągowy w Karchowicach zbudowany został pod koniec XIX wieku. 9 czerwca 2018 roku w Zabytkowej Stacji Wodociągowej ZAWADA wszyscy pasjonaci poznają serce tego miejsca – starą kotłownię. Gratką są zachowane, unikatowe na skalę europejską, potężne kotły parowe. Zwiedzanie urozmaica instalacja artystyczna, przedstawiająca trzy stany skupienia wody.

KATOWICE

→ W Muzeum Hutnictwa Cynku – Walcownia nie może zabraknąć wszystkich tych, którzy kochają przemysł. Uruchomiona zostanie walcarka sprzed ponad 110 lat! Wydarzenie będzie zwieńczeniem specjalnego oprowadzania po obiekcie przez nestorów hutnictwa z Izby Tradycji Hutniczych Huty Metali Nieżelaznych „Szopienice”. *Byzuch* to po śląsku odwiedziny – zatem koniecznie zawitajmy do Muzeum Śląskiego w Katowicach. Tu *byzuch* będzie babski. Poznamy historię dawnej Kopalni Katowice z perspektywy kobiety. Oprowadzanie również w języku migowym.

MYSŁOWICE

→ Czy kobietom łatwo jest być w drużynie pożarniczej? Centralne Muzeum Pożarnictwa podczas wykładu popularnonaukowego dowiedzie, że kobiety odegrały ważną rolę w historii polskiego i światowego pożarnictwa.

RUDY

→ W Rudach odbędzie się pokaz mody w rozmiarze XXL. Zaprezentowane bowiem zostaną lokomotywy używane na Stacji Kolei Wąskotorowej. Poznać będzie można ich historię, pochodzenie i wszystkie ciekawostki techniczne. Jak na każdym pokazie, zdjęcia będą dozwolone.

SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE

→ Wkład i rola kobiet w rozwoju przemysłu nie są jeszcze wiedzą powszechną i pełną. Dlatego gra typu quest w Parku Tradycji opierać się będzie na opowieści wypełnionej lukami, przemilczeniami i fragmentarycznością. Uczestnik wcieli się w rolę dociekliwego badacza i będzie musiał zrekonstruować historię. Historię już spójną i wypełnioną ciekawymi informacjami będzie można poznać podczas wystawy 6k resolution. Spotkamy się wtedy z Laurą i Wandą Henckel von Donnersmarck, Zofią Kirkor-Kiedroniową, Haliną Stęśliką, Rutą Kubac czy Anną Szanecką.

TARNOWSKIE GÓRY

→ W Zabytkowej Kopalni Srebra udamy się w podróż do wieku pary, w czasy, gdy wynalazki kształtowały przemysłowe historie, a możliwości wydawały się nieograniczone. Na terenie Skansenu Maszyn Parowych uruchomiona zostanie maszyna parowa, co więcej – możliwa będzie przejażdżka potężnym walcem. Tuż obok w budynku dawnej maszyny wyciągowej odwiedzimy warsztat słynnych konstruktorów, którzy przybliżą działanie techniki parowej.

INDUSTRIADA dla dzieci

INDUSTRIADA opowiada przemysłowe historie, które pokazują jak funkcjonował kiedyś świat, a także uświadamiają, jaki wpływ miała industria na rozwój regionu. Warto przybliżyć taką wiedzę najmłodszym, dlatego ponad 50 wydarzeń jest przygotowanych szczególnie z myślą o nich.

BIELSKO-BIAŁA

→ W Starej Fabryce w Bielsku-Białej poznać będzie można sztukę wiązania sznurków bez użycia przyrządów takich jak igły, druty czy szydełka. Z warsztatów makramy wyjdzie się z satynowym sznurkiem, który jest wytrzymały i nadaje się do biżuterii. Każdy projekt będzie niepowtarzalny, bo paleta barw do wyboru jest bardzo szeroka.

BYTOM

→ Piknik Eintopf pod EC Szombierki to wymarzone przestrzeń dla dzieci z zabawami, grami i akcjami

ruchowo-umysłowymi. Przygotowano także warsztaty artystyczne oraz kulinarne. Rodziny, które kochają rywalizację wezmą udział w grze terenowej, podczas której poznają losy Joanny Gryzik – bohaterki, która miała ogromny wpływ na rozwój przemysłu na ziemiach województwa śląskiego.

→ Na pamiątkę będzie można zapozować do zdjęć w stylu retro. Górnośląskie Koleje Wąskotorowe również przygotowały grę terenową utrzymaną w industrialnych klimatach – zadaniem uczestników będzie znalezienie legendarnego Srebrnego Pociągu.

fot. R. Kaźmierczak

CHORZÓW

→ W Chorzowie będzie można podziwiać industrialne widoki regionu z tarasu widokowego Wieży Wyciągowej Szybu Prezydent. To tu również zakończy się rodzinny rajd rowerowy, który swój początek będzie miał przy Wieżach KWK Polska w Świętochłowicach. Trasa rajdu jest dostosowana dla dzieci, które na koniec usłyszą historie o kobietach pracujących w kopalniach. W Kompleksie Szttygarka, który znajduje się tuż obok Szybu Prezydent, odbędzie się gra typu quest, która rozwinię spostrzegawczość, logiczne myślenie oraz sprawność ruchową najmłodszych. Głównymi bohaterkami, zgodnie z motywem przewodnim, będą kobiety z czasów przemysłowych. Podczas warsztatów recyklingowych rozbudzi się kreatywność dorosłych i ich pociech – będzie możliwość stworzenia własnej zabawki z węgla, która reprezentować będzie Industrię.

CZELADŹ

→ MASZYNOLAND otwarty zostanie w Galerii Sztuki Współczesnej Elektrownia, gdzie oprócz dmuchańców, trampolin będzie można zobaczyć jak działa dźwig, jak przebiega proces odwadniania kopalni, czy poprowadzić magnetycznego górnika przez labirynt korytarzy. Zabawa gwarantowana!

CZERWIONKA-LESZCZYNY

→ Osiedle familoków w Czerwionce stanowi jeden z najlepiej zachowanych osiedli robotniczych w województwie śląskim. To w ich otoczeniu dzieci będą mogły wysłuchać Dinopowieści, czyli autorskich bajek Pauliny Błazy, która swoje najbliższe otoczenie łączy ze światem, którego już nie ma. Oprócz tego czeka tu szereg warsztatów plastycznych i kreatywnych. Jedną z propozycji to na przykład sporządzenie portretu kobiety związanej z Czerwionką-Leszczyny. Wszystkie obrazy namalowane podczas INDUSTRIADY stworzą Niezwykłą Galerię Kobiet.

CZĘSTOCHOWA

→ Dla dzieci, także tych dorosłych, w Muzeum Historii Kolei czeka prezentacja modeli kolejowych w skali TT (1:120) znanej doskonale każdemu fani modelarstwa.

GLIWICE

→ W Muzeum Techniki Sanitarnej, specjalnie dla najmłodszych zostanie przygotowana strefa, w której każdy będzie mógł zaprojektować pudełko i etykietę na mydło. Na konstruktorów czekają klocki, wieża i labirynt. A ci, którzy w przyszłości chcą być projektantami, swoich sił mogą spróbować podczas projektowania i nakładania wzorów na koszulki. Jeśli ręce przy tym się ubrudzą, nie ma sprawy – podczas warsztatów dzieci z opiekunami wykonają naturalne mydło. Doświadczeni laboranci w INDUSTRIADOWYM laboratorium wykonają barwne i wybuchowe doświadczenia. Zmienić głos pomoże Hel-Boy.
→ Pomalować repliki żeliwnych medalionów z wizerunkami kobiet oraz zrobić żeliwną bransoletkę będzie można w Oddziale Odlewnictwa Artystycznego.
→ Natomiast swój głos dzieci usłyszą w Radiostacji Gliwice, która tylko tego dnia wyjątkowo udostępni swoje studio.

KARCHOWICE

→ Gry, zabawy, konkursy. Możliwość strzelania z działa i moździerza wodnego. Wędkowanie w zabytkowej fontannie, a może wydolnościowa jazda na wodnym rowerze? Jakby tego było mało, to jest jeszcze pokaz możliwości nowoczesnej jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. To wszystko czeka na rodziny, które zdecydują się wybrać do Zabytkowej Stacji Wodociągowej Zawada w Karchowicach.

fot. UMWS

KATOWICE

→ W Katowicach w Galerii Szybu Wilson drewniane przybory kuchenne zyskają nowe życie podczas warsztatów. Na placu Fajrant na terenie Muzeum Śląskiego industrialny krajobraz będzie można odwzorować podczas pleneru malarskiego. Mona Tusz, śląska artystka streetartowa, pomoże stworzyć wlepki na temat Śląska, które po INDUSTRIADZIE odnajdziemy w różnych zakamarkach miasta.

→ Walcownia Cynku stawia na warsztaty, dzięki którym dzieci z pomocą dorosłych stworzą najdziwniejsze maszyny do realizacji marzeń – bo przecież kto z nas nie marzy o maszynie do robienia ładnej pogody albo do rośmieszania? Specjalnie przygotowane laboratorium przybliży sylwetkę Marii Goeppert-Mayer, urodzonej w Katowicach laureatki Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki. Będą też EkoZabawkowe warsztaty, w czasie których uczestnicy stworzą unikalne poduszki z wszywką z logo INDUSTRIADY.

→ Na uliczkach Giszowca kursować będzie legendarnej kolejką Balkan, która w tym roku nosić będzie nazwę Babka Express.

ŁAZISKA GÓRNE

→ Muzeum Energetyki proponuje, by dzieci zafascynowały się nauką podczas warsztatów o fizyce, chemii czy elektrotechnice. To jedyna taka okazja, żeby zobaczyć jak działa energia paliwa rakietowego albo czym jest Jajko Kolumba.

MYSŁOWICE

→ Mieć swój mural to jest coś, prawda? Centralne Muzeum Pożarnictwa udostępnia przestrzeń, w której każdy będzie mógł namalować portret INDUSTRIADY, która w tym roku jest kobietą. Dla aktywnych dzieciaków przygotowany zostanie dmuchany strażacki tor przeszkód.

RUDA ŚLĄSKA

→ Żeby docenić rolę pralki elektrycznej wystarczy się wybrać całą rodziną do Kolonii Robotniczej Ficinus na warsztaty szpanowania, biglowania czy prania na waszbrecie. Inne warsztaty to okazja na pobudzenie kreatywności i malowanie na folii, szycie ubranek dla lalek czy modelowanie balonów.

RYBNIK

→ W Osiedlu patronackim Huty Silesia, podczas różnorodnych warsztatów, zapanuje industrialny miszmiasz. Będzie okazja do wykonania poduszek, ozdobienia fartuchów kuchennych czy skonsultowania miniinstalacji robokobiet.

→ Przy Zabytkowej Kopalni Ignacy, jak co roku, przejdzie pomarańczowy korowód, który angażuje dzielnicową społeczność Niewiadomia. Wszyscy, od dzieci do starszyny, włączają się w przygotowania. To

właśnie ten barwny i radosny przemarsz rozpocznie INDUSTRIADĘ w tym miejscu. Dalej na najmłodszych czeka escape room, warsztaty biżuterii i origami.

SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE

→ Przy Parku Tradycji działa Klub Gier Planszowych, który przygotował premierę gry inspirowanej motywem przewodnim tegorocznej INDUSTRIADY. Na specjalnie przygotowanych stanowiskach będzie możliwość spróbowania sił w tej grze, a każdy uczestnik otrzyma ją jako upominek.

TARNOWSKIE GÓRY

→ W Zabytkowej Kopalni Srebra zabawa rozpocznie się już 8 czerwca. W „Zaczarowanym ogrodzie” będzie można wykonać niezwykle przedmioty, a także wyteżyc umysł w grach logicznych lub łamigłówkach. W dniu INDUSTRIADY poznamy, czym były płuczki i co tam robiły kobiety. Specjalna strefa zabaw i doświadczeń przeprowadzi rodziny przez szereg zadań i urządzeń używanych przez kobiety. Żądę pieniądza zaspokoi skansenowe koło wodne, gdzie będzie można odebrać swoją wypłatę w srebrze, najpierw jednak trzeba będzie ją znaleźć. Na tarasie widokowym Kopalni zagra „SKARBNIK z HAVANY – Tarnogórska Grupa Bębniarska”, która wykorzystuje do gry wszystko, co im wpadnie w ręce. Organizatorzy zapraszają również na spektakl teatru cieni, gdzie udamy się w podróż do serca Kopalni Srebra, a także poznamy codzienne życie kobiet pracujących w kopalni. Po spektaklu najmłodsi będą mogli wykonać własne kukiełki do tworzenia teatru cieni.

USTROŃ

→ W Muzeum Ustrońskim rodzina i przyjaciele będą mogli zagrać w grę planszową „Przygody kobiety pracującej, czyli Kuźniczki Hanki Sikorzanki”, podczas której uczestnicy odkryją bogactwo żeńskiego słownika Industarii. Bohaterkę gry spotkamy również podczas zwiedzania fabularyzowanego. Będzie okazja, by użyć dawnych maszyn i sprzętów domowych.

ZABRZE

→ W Sztolni Królowa Luiza – Kopalni pociechy spotkają prawdziwych superbohaterów, którzy oprowadzą ich po kopalnianych zakamarkach. W Parku 12C będzie można poskakać na euroboungee, pograć w piłkę nożną w ogromnej bańce lub odwiedzić stanowisko paleontologa.

→ W Szybie Maciej natomiast odbędzie się prawdziwa bajtelINDUSTRIADA. Zbudujemy wspólnie model kobiety industrialnej przy wykorzystaniu śrubek, kół zębatach, blaszek i magnesów. Będzie też można pomalować twarz brokatem. Nie zabraknie także portretów malowanych węglem.

INDUSTRIADA:

na północy województwa

Jak zawsze w **Muzeum Górnictwa Rud Żelaza** będzie można zwiedzić z przewodnikiem i zobaczyć prawdziwy chodnik górniczy w obudowie drewnianej i stalowej czy komorę pomp. O 15.30 odbędzie się koncert, podczas którego zespół The White na nowo zinterpretuje utwory kojarzone z męskim głosem. Następnie repertuar z albumu „Ya Honza” zaśpiewa Renata Przymek. Na pewno usłyszymy przebieg „Babę zesłał Bóg”. INDUSTRIADA w tym obiekcie zakończy się o godzinie 19.30 spektaklem częstochowskiego Teatru Tańca, który opowie o zmaganiach pracowników częstochowskiej Zapałczarni. W ciągu dnia będzie okazja, by uczestniczyć w warsztatach kreatywnych, naukowych lub wziąć udział w konkursie z zadaniami.

W budynku dworca kolejowego Częstochowa-Stradom mieści się **Muzeum Historii Kolei**. 9 czerwca przewodnik opowie nam o historii Muzeum, jak i całej kolei. Wiatr we włosach

INDUSTRIADOWE atrakcje nie opuszczają północnej części województwa śląskiego. W tym roku będzie można wziąć udział w wydarzeniach, które przygotowały trzy częstochowskie muzea: Górnictwa Rud Żelaza, Historii Kolei oraz Muzeum Produkcji Zapalek. W Żarkach natomiast zaprasza Stary Młyn – Muzeum Rzemiosł Dawnych.

poczujemy podczas przejażdżki drezyną, a swoich sił spróbuje każdy, kto odważy się poprowadzić lokomotywę w symulatorze. Podczas specjalnie przygotowanej prezentacji dowiemy się więcej o Mieczysławie Biegańskiej – polskiej nauczycielce, działaczce społecznej i oświatowej, a prywatnie córce inżyniera kolei i żonie kolejowego lekarza.

Nie zapominajmy również o **Muzeum Produkcji Zapalek**, gdzie podczas zwiedzania z przewodnikiem zobaczymy pierwszy film dokumentalny z akcją gaszenia pożaru Częstochowskiej Zapałczarni. Film zdobył złoty medal na światowej wystawie przemysłowej w Londynie 1910 roku.

Zwiedzanie **Starego Młyna w Żarkach** odbędzie się pod znakiem kobiecej opowieści o dawnych rzemiosłach, spróbujemy lokalnych chlebów i innych wypieków. To od południa do wieczora. Orowadzanie odbywać się będzie w godzinach 12.00-18.00. Pieczywo najlepiej jest nosić w lnianych torbach, które będzie można przyozdobić własnoręcznie, wykorzystując technikę sitodruku. W młynie nie może oczywiście zabraknąć warsztatów kulinarnych, podczas których oprócz ozdabiania babeczek i ciast, babcia Iza opowie o najważniejszym miejscu każdego domu – kuchni. Organizatorzy chcą także przypomnieć trochę już zapomniane dawne kobiece

rzemiosła, dlatego zapraszają na warsztat garncarski, świecownika, wikliniarzki i papieru czerpanego.

Dzięki bezpłatnym kuponom Koleje Śląskie dowiozą nas na północ województwa, a w Częstochowie bezpłatne autobusy skierują nas w odpowiednie miejsce. Więcej informacji można znaleźć na ten temat na stronie industriada.pl, gdzie w zakładce MOJA INDUSTRIADA każdy etap wycieczki zostanie zaplanowany z wyprzedzeniem.

na południu

Na południu województwa spokojnie można zaplanować cały dzień i odwiedzić aż cztery miasta, w których wydarzenia odbywać się będą od rana do wieczora. Stara Fabryka w Bielsku-Białej, Browar Zamkowy Cieszyn, Muzeum Drukarstwa w Cieszynie, Muzeum Ustrońskie im. Jana Jarockiego i Muzeum Browaru Żywiec na pewno zadbają, żebyśmy poczuli, że „Industria jest kobietą”.

W Bielsku-Białej na INDUSTRIADOWYCH gości czekać będzie przede wszystkim wystawa „Co siedzi w głowach projektantek?”, dziś powiedzilibyśmy designerek. Przez cały dzień **Stara Fabryka** otworzy się na zwiedzających. Hitami dla dzieci i pasjonatów techniki będą wieczorne wydarzenia: warsztat etykiety w formie rekonstrukcji historycznej i pokaz mody z dawnych lat, uzupełniony komentarzem. Profesjonalne wykłady na temat pracy kobiet w przemyśle dostarczą ciekawych i rzetelnych informacji. Pierwszą bohaterką w bielskiej Fabryce będzie Tatra Schwabe – słynna maszyna do szycia. Kolejną Selma Kurz, która spełniła swój amerykański sen i z krawcowej stała się gwiazdą światowej opery.

Browar Zamkowy Cieszyn natomiast 8 i 9 czerwca powita gości chmielowym trunkiem, o którym zwiedzającym opowiadać będą przewodnicy. Nie zabraknie okazji do degustacji oraz oglądania zakamarków zwykle niedostępnych. W **Muzeum Drukarstwa** zobaczymy działające maszyny drukarskie. Warto będzie dobrze słuchać opowieści, bo dla najbardziej uważnych przewidziane są nagrody. Cały dzień otwarta będzie wystawa historycznych dokumentów i fotografii introligatorni. O materiałach opowiadać będą ich właściciele. Innych opowieści wysłuchamy podczas spotkań z byłymi pracownikami drukarni, które na pewno przybliżą sekrety związane z ich miejscem pracy.

fot. Snucie osnowy, lata 30. XX w. Ze zbiorów Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej

W **Żywieckim Browarze** kobiety staną się bohaterkami wycieczek, poznamy na przykład arcyksiężnę Alicję Habsburg – żonę ostatniego właściciela Browaru. Czy piwo może być dobrym materiałem na naturalne kosmetyki? Zajrzyjcie do Żywca, żeby przekonać się o jego właściwościach. Dodatkowo do piwa nie muszą być tylko słone orzeszki – pokaz foodpairingu pokaże jak dobrać do złotego napoju potrawę.

Budynek dyrekcji Huty Żelaza „Klemens” w Ustroniu od ponad 30 lat jest siedzibą **Muzeum Ustrońskiego**. 9 czerwca spotkamy się tu z historiami ustroniskich kobiet, które zmieniły życie miasta. Zostaną one zaprezentowane na wystawie, podczas zwiedzania fabularyzowanego i w wyświetlanych filmach. Poznamy arystokratyczne właścicielki zakładów, pracowite żony hutników, harujące przy maszynach kuźniczek, charyzmatyczne aktywistki oraz pierwsze ustroniskie kuracjuszki, które odważyły się brać słynne kąpiele

żużłowe w publicznych łaźniach, działających przy hucie. Dodatkowo gra terenowa w obiekcie pozwoli wczuć się w rolę żony hutnika, a każdy uczestnik pozna uroki dawnych prac domowych. Do domu zabierzemy wykute podczas pokazu podkówki. Tego dnia uruchomione zostaną także maszyny kuźnicze, które wykorzystane będą podczas finałowego happeningu w formie rekonstrukcji historycznej. Na koniec będzie można posilić się grochówką w sali zaaranżowanej na domową stołówkę z czasów PRL.

Na południu województwa dotrzemy bez problemów Kolejami Śląskimi – wystarczy bezpłatny kupon. Pomiędzy czterema miastami kursować będą z kolei bezpłatne autobusy, na które zapisy przyjmuje Regionalny Ośrodek Kultury w Bielsku-Białej. Więcej informacji znajdziemy w zakładce „Transport” na stronie industriada.pl. W zakładce Moja INDUSTRIADA zaplanujemy swoją trasę krok po kroku.

INDUSTRIADA:

w Rybniku i Rudach

W czasie tegorocznego święta Szlaku Zabytków Techniki przekonamy się o tym, że Industria jest kobietą. Pamiętajcie, to w Zabytkowej Kopalni Ignacy odbędzie się oficjalny finał INDUSTRIADY.

W **Zabytkowej Kopalni Ignacy** otwarta zostanie wystawa Tomasza Sętowskiego, którego obrazy posłużyły jako inspiracja do kostiumów Industrii – to one będą przewodniczkami i opiekunkami widzów podczas zwiedzania kompleksu. Pomarańczowy korowód zaangażuje mieszkańców Niewiadoma i miejmy nadzieję, że również wszystkich, którzy 9 czerwca odwiedzą Rybnik. Początek o godzinie 16.00. Zaraz po nim hejnał na cztery strony świata zostanie wykonany z 46 metrowej wieży. To znak, że rozpocznie się Tryptyk Industrii, gdzie kolejno zobaczymy: spektakl teatru tańca, przedstawienie teatralne i performance.

Najlepsze jednak na koniec. O godzinie 21.45 wszystkie budynki Zabytkowej Kopalni będą brały udział w multimedialnym spektaklu, który połączy

muzykę z elementami teatru tańca, akrobacji, mappingu, video artu i gry świateł. 58 artystów, 3 sceny i jedna INDUSTRIADA. Tu kobiety zagrają prawdziwą Industrię! Koleje Śląskie uruchomią również dodatkowy kurs na trasie Katowice–Rybnik–Niewiadoma–Katowice. W dniu INDUSTRIADY festiwalowiczów z centralnej części województwa zawiozą i przywiozą specjalnym pociągiem do Kopalni Ignacy. Dzięki temu nie będzie trzeba się martwić powrotem do domu po nocnym finale INDUSTRIADY. Dokładne godziny odjazdów dodatkowego pociągu szukaj na stronie industriada.pl w zakładce „Transport”.

Na **osiedle patronackie Huty Silesia** składa się ponad 20 budynków, w tym budynki mieszkalne i gospodarcze. Podczas wykładu przekonamy się, że

nie tylko Industria, ale również huta jest kobietą. Więcej na ten temat powiedzą były pracownice Huty Silesia podczas spotkania. Od południa możemy skorzystać z warsztatów kreatywnych, muzycznych i wziąć udział w zawodach sprawnościowych. Kolorowy korowód ulicami Rybnika–Parusowca w uniformach roboczych, które zostaną przygotowane przez uczestników warsztatów, zakończy INDUSTRIADĘ w tym obiekcie.

Od rana do popołudnia będzie można zwiedzać **Stację Kolei Wąskotorowej** z przewodnikiem, zobaczyć, jakie narzędzia i urządzenia wykorzystuje się przy pracy na stacji, a także przyjrzeć się lokomotywie. W izbie śląskiej poznamy szczegóły dnia codziennego kolejarza i jego rodziny. Nie można ominąć przejazdu koleją wąskotorową na jednej

z dwóch oferowanych tras. W zabytkowej kuźni odtworzony będzie klimat i realia pracy kowala, który wykona dla nas drobne elementy zdobnicze i użytkowe. Aktywni uczestnicy koniecznie niech wezmą udział w zawodach sprawnościowych, gdzie zadania powiązane będą, jak to na INDUSTRIADZIE, z maszynami, mechaniką, konstruowaniem i kolejami. Prawdziwą gratką będzie pokaz największych modelek na świecie – lokomotyw.

Na wszystkie wydarzenia INDUSTRIADY dojedziemy bezpłatnie Kolejami Śląskimi i autobusami KZK GOP oraz MZK Tychy, a w Rybniku także specjalnymi i bezpłatnymi autobusami. Szczegóły można znaleźć na stronie industriada.pl w zakładce „Transport”.

Większość z wydarzeń jest darmowa, ale część z nich wymaga wcześniejszej rezerwacji. Program w wersji elektronicznej i broszurowej umożliwia łatwą selekcję wydarzeń dla rodzin z dziećmi, pasjonatów i poszukujących rozrywk. Warto wykorzystać też z narzędzia Moja INDUSTRIADA na stronie internetowej, dzięki której zaplanujemy udział w święcie Szlaku Zabytków Techniki według własnych preferencji.

na historycznej ziemi pszczyńskiej

Choć w tym roku INDUSTRIADA nie zawita do Muzeum Prasy Śląskiej w Pszczynie, ze względu na prowadzony w obiekcie remont, to na terenie historycznej ziemi pszczyńskiej będzie się działo. Święto Szlaku Zabytków Techniki oddaje głos kobietom. Usłyszymy je w Tychach, Mysłowicach oraz Łaziskach Górnych.

Na **Browar Obywatelski w Tychach** składa się trzynaście zabytkowych budynków. Kompleks będzie można zwiedzić z przewodnikami. Jednym z nich będzie kobieta – była pracownica browaru, która opowie o doświadczeniu fizycznej pracy na klepisku, warzelni czy słodowni. Browarowe kucharki zabiorą nas w podróż do dawnych smaków podczas pokazu kulinarnego. Każdy na pewno będzie miał okazję spróbować specjałów tej kuchni.

W południe otworzy się **Muzeum Tyskich Browarów Książęcych** i swoim gościom zaproponuje fabularyzowane zwiedzanie opowiadające o kobietach i z kobietami. Ponoć w starożytności warzenie piwa było właśnie domeną

kobiet, a o dobroczynnym działaniu chmielu pisała też święta Hildegarda z Bingen. Być może o tym właśnie opowiedzą browarniczki, które o złotym napoju wiedzą chyba wszystko. Jak odnajdywać nuty smakowe w piwie nauczy nas sensoryczka podczas warsztatów degustacyjnych. Tylko w czasie INDUSTRIADY browar będzie można zwiedzić nocą i zobaczyć miejsca niedostępne na co dzień.

W **Łaziskach Górnych maszyny w Elektrowni** rozgrzeją się już 8 czerwca podczas wernisażu wystawy „Nie tylko mężczyźni...”, któremu towarzyszyć będzie koncert Orkiestry Dętej działającej przy Elektrowni Łaziska. Podczas INDUSTRIADY nie można ominąć

zwiedzania z przewodnikiem. W programie trasa w Muzeum Energetyki, ale także po terenie Elektrowni Łaziska – Oddziału TAURON Wytwarzanie S.A. Dla tych, którzy chcieli kiedyś spróbować sił jako kolejarze, doskonała okazja, żeby nauczyć się przekazywać informacje sygnałami gwizdka i chorągiewkami w trakcie specjalnego pokazu. W tym dniu dostępna będzie również wystawa pojazdów zabytkowych. Zdominują ją jednak kobiety, które opowieściami uświetnią każdy z zaplanowanych przejazdów. Przed południem swoje umiejętności zaprezentuje Kobięca Drużyna Strażacka. Dla spragnionych wiedzy polecamy warsztaty naukowe. Zaspokojeni zostaną również ci, którzy wolą kulturalne wydarzenia, np. koncert Grupy Gromowładni, podczas którego muzykę na cewkach Tesli tworzyć będą wyładowania elektryczne. Wieczorna propozycja to widowisko industrialne „Kobieta jak Energia”, które przybliży historii kobiet związanych z fizyką i chemią. Na zakończenie ponownie zagra Orkiestra Dęta przy Elektrowni Łaziska.

W **Centralnym Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach** zostaniemy artystami street artowymi i wspólnie z innymi stworzymy unikatowy mural. Inspirując się oczywiście tematem przewodnim festiwalu. Kobieta będzie bohaterką zwiedzania Muzeum z przewodnikiem i prelekcji popularnonaukowej. Dla dzieci, które nie potrafią ustać w miejscu przygotowany zostanie dmuchany tor strażacki z przeszkodami. Dorośli spróbują swoich sił jako strażacy podczas zawodów sprawnościowych. Fani motoryzacji udadzą się na przejażdżkę zabytkowymi samochodami z muzealnych zbiorów. **Z Mysłowic wyruszyć będzie można nietypową trasą do dzielnicy Katowic - Nikiszowca.**

Bezpłatne autobusy gwarantuje MZK Tychy, a także KZK GOP. Wystarczy kupon, który można pobrać ze strony industriada.pl. Tam również znajdują się wszystkie niezbędne informacje o święcie Szlaku Zabytków Techniki. W wybrane miejsce możemy dojechać bezpłatnie Kolejami Śląskimi albo z pomocą KZK GOP i MZK Tychy.

INDUSTRIADA:

w Gliwicach i Zabrze

Święto Szlaku Zabytków Techniki co roku przyciąga osoby, które kochają przemysł, interesują się historią lub po prostu chcą ciekawie spędzić czas. W Gliwicach maszyny ruszą już 8 czerwca, by pełną moc osiągnąć dzień później. Podobnie w Zabrzu. Nie czekajmy, sprawdźmy, jakie atrakcje szykują organizatorzy.

Tylko podczas INDUSTRIADY można zobaczyć i zwiedzić z przewodnikiem takie obiekty jak dawną oczyszczalnię ścieków, przy której działa **Muzeum Techniki Sanitarnej**. W Gliwicach będzie okazja do wytworzenia naturalnego mydła, a dzieci zaprojektują swoje pudełko i etykietę. Historię higieny i wody poznają uczestnicy gry terenowej, połączonej z zawodami sprawnościowymi. Magii nauki doświadczać będziemy w laboratorium. Zwiedzanie obiektu umili koncert „Zakochane kobiety” z autorскими piosenkami śląskiego kompozytora, instrumentalisty i wokalisty – Piotra Smolorza. Zostaną one zderzone z opowieściami gliwickich kobiet.

W odnowionej maszynowni dawnej kopalni „Gliwice” mieści się **Oddział Odlewnictwa Artystycznego**. 9 czerwca organizatorzy zapraszają do malowania replik żeliwnych medalionów z wizerunkami kobiet oraz na warsztaty tworzenia żeliwnej biżuterii. Oprócz zwiedzania z przewodnikiem wysłuchamy wykładu o modzie w XIX wieku. Stroje z tamtych lat zobaczymy na postaciach z przeszłości, które odwiedzą obiekt. Będą to żony, córki i wnuczki przemysłu, a także artystki.

Gliwicka Radiostacja przyciągnie wystawą zabytkowych radioodbiorników, pokazem doświadczeń skupionych wokół elektryczności, magnetyzmu i fal elektromagnetycznych oraz warsztatami konstruktorskimi. Tradycyjnie już zwiedzić będzie można budynek i posłuchać wykładu o zabytkowych radioodbiornikach. Dzieciaki usłyszą swój

głos w profesjonalnym studio i będą bawić się podczas pikniku. Wieczorem dla zgromadzonych zagra Mondee oraz C-Bool.

Dzięki **Przystani na Kanale Gliwickim** już 8 czerwca wybierzemy się na spacer po Gliwicach prowadzony przez kobiety przemysłu gliwickiego. Dzień później zabytkowym statkiem Foxtrot dopłyniemy do portu lub Huty Łabędy. Fani industrialnych smaczków muszą zobaczyć uruchomienie zabytkowego jazu, który reguluje przepływ wody. W programie także warsztaty sztrykowania, heklowania, malowania węglem i tworzenia biżuterii z węgla. Za oddzielenie węgla od żwiru czeka nagroda – złota moneta i pamiątkowy dyplom. Nie warto zrezygnować z warsztatów Gryfnej Pani Domu. Uczestnicy będą pracować na starej tarce w balii, kisić kapustę w beczce, kulać kluski czy cerować. Instalacja artystyczna „Śląsk od kuchni” przeniesie nas 100 lat wstecz, żebyśmy mogli poczuć klimat industrialnego Śląska. Przez cały dzień, nad wodą będzie grała muzyka, wystąpią: Doxxx, Teatr Tęcza, Zespół Wokalno-Taneczny Gwar, Aqua Marina, Szklane oczy, duet Klaudia i Kasia Chwołka. Wieczorem nic nie będzie stało na przeszkodzie, by zatańczyć w rytm śląskich przebojów. W Gliwicach poznamy również współczesne kobiety związane z żegluga, które do dziś pomagają przy obsłudze jazów, śluz i portu.

Znana na całym świecie **Zabytkowa Kopalnia Guido w Zabrzu** zaprasza na zwiedzanie z przewodnikiem pod nazwą „Barbara na szychtę”. Na końcu trasy odpocznemy w Strefie K8 przeobrażonej w typowy śląski dom, gdzie obejrzymy filmy o kobietach pracujących w przemyśle. „Gruba” w reżyserii Marii Zmarz-Koczanowicz przedstawia portret trzech pokoleń kobiet, połączonych wspólną pracą – sortowaniem węgla w Kopalni Węgla Kamiennego Rydułtowy. Fotosy z filmu stanowią będą wystawę, którą zobaczymy podczas INDUSTRIADY. Od rana wszyscy nieprofesjonalni twórcy zaproszeni są na plener malarski promujący przestrzenie industrialne Zabrze.

Swoich sił w malarstwie będzie można spróbować także w **Sztolni Królowa Luiza**. Przy okazji odwiedzin i zwiedzania Sztolni z przewodnikiem warto przyjrzeć się instalacji artystycznej Sławomira Brzoski, który zainspirował się życiem kobiet uwikłanych w przemiany społeczne związane z industrializacją Górnego Śląska. Robótki na paluszkach czy kobiece zderzenia literackie to tylko niektóre propozycje warsztatów w tym obiekcie. 9 czerwca łaźnia łańcuszkowa zamieni się w Dom Mody „LUIZA” z bogatą ofertą stoisk sprzedażowych, jak również pokazami mody i fryzjerstwa. Wieczorem aż trzy koncerty, na których zagrają kolejno: Les Femmes – zespół złożony z kobiet z Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Śląskiej; Bovska, która na polskie sceny wkroczyła pewnym krokiem w 2016

roku z utworem i płytą „Kaktus”. 14 milionów odtworzeń w internecie i Złota Płyta wystarczają, by być pewnym dobrego występu; Suka biłgorajska – staropolski instrument smyczkowy stał się motywem przewodnim grupy Same Suki, które grają folkową muzykę, wykorzystując tradycyjne instrumenty w niekonwencjonalny sposób.

Do **kopalnianej części Sztolni Królowa Luiza** warto wybrać się z najmłodszymi, bo tam czekają na nich superbohaterowie oprowadzający po kopalni oraz Park Rozrywki. Przed południem z Parku Techniki Wojskowej w stronę Parku 12C wyruszy przemarsz Górniczej Orkiestry Dętej KWK „Sośnica” z małżonkami.

Maszyny rozruszają się już 8 czerwca w **Szybie Maciej**, gdzie wieczorem zagra zespół „Gigi and her boy’s band”. Jazzowych rytmów posłuchamy w zaaranżowanej strefie chilloutu. INDUSTRIADA otwarta zostanie spektaklem plenerowym w wykonaniu Ingi Papkali, która również zakończy ten dzień recitalem słowno-muzycznym. W ciągu dnia Szyb Maciej zwiedzać będziemy z wyjątkowymi przewodniczkami: Joanną Zalewską – jedyną w Polsce nadsztygar oddziałową w kopalni węgla kamiennego oraz Malwiną Smulską – geolog górniczą, bohaterką programu Górnicy PL. To właśnie w Zabrzu odbędzie się Bajtelindustriada, która przyciągnie wszystkie dzieciaki. Dorośli natomiast będą mogli się bawić podczas gry fabularyzowanej, przenosząc węgiel czy kulając kluski śląskie. Popołudniu na wystawie fotografii Piotra Muschalika zobaczymy, że INDUSTRIA naprawdę jest kobietą. Nie pominie koncertu Załogowej Górniczej Orkiestry Dętej „Makoszowy”, która istnieje już ponad 110 lat.

w Chorzowie, Rudzie Śląskiej, Świętochłowicach i Siemianowicach Śląskich

Święto Szlaku Zabytków Techniki w 2018 roku odbywa się w 25 miastach województwa śląskiego, a w programie festiwalu znajdziemy 517 wydarzeń, z czego większość jest bezpłatna. Co oferują nam industriadowe obiekty z Chorzowa, Rudy Śląskiej, Świętochłowic i Siemianowic Śląskich? Przekonajmy się.

CHORZÓW

W industrialny klimat świetnie wpisuje się Jola Literska w odsłonie Rudokapela, która zagra w **Kompleksie Sztygarka w Chorzowie** już podczas Rozruchu Maszyn (8 czerwca). Kobieta, Ślązaczka, która śpiewa o Śląsku i po Śląsku, a towarzyszą jej obrazy Jarosława Kassnera i wizualizacje, które powstały w oparciu o jego malarstwo.

9 czerwca przez cały dzień możliwe będzie wejście na wieżę Szybu Prezydent.

To nie koniec atrakcji. Zaplanowano także rodzinny rajd rowerowy, prowadzący trasą spod **Wieży KWK Polska w Świętochłowicach do Szybu Prezydent**. Po południu możemy wziąć udział w zawodach sprawnościowych lub fabularyzowanej grze z pytaniem – „kim jest Industria”? Warto zwrócić uwagę na warsztaty programowania i wykłady o zjawisku kobiecości w kulturze przemysłu. Na pamiątkę, każdy będzie

INDUSTRIADA:

mógł zrobić sobie zdjęcie w fotobudce. Program zamyka projekcja filmu „Metropolis” z muzyką na żywo w wykonaniu zespołu „Czerwie”.

RUDA ŚLĄSKA

Rozpoczęcie INDUSTRIADY w kolonii robotniczej Ficinus zwiastować będzie koncert orkiestry dętej w śląskim repertuarze. Przez cały dzień po osiedlu wybudowanym dla pracowników kopalni „Gottessegen” oprowadzać będzie przewodnik, ale jeśli ktoś potrzebuje więcej aktywności, to śmiało może wybrać marsz Nordic Walking Ficinus. Dla bajtli przygotowano warsztaty kreatywne, a także szpanowania, biglowania i prania na waszbracie. Fotograf wykona sesję zdjęciową pokoleń kobiet, które będą chciały stanąć przed obiektywem. Nie zabraknie wykładu o śląskich strojach, a także kulturalnego programu, w którym znajdziemy aż trzy spektakle, projekcje filmowe czy koncerty. Wszystko pod znakiem „Industrii, która jest kobietą”.

SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE

Wieczorny program w **Parku Tradycji** rozpocznie koncert Dawida Kwia-

*fot. Hucie Pokój, ze zbiorów prywatnych
Renate Elisabeth Schmidt, Brazylia.
Udostępnione dzięki uprzejmości Urzędu Miasta
Ruda Śląska*

tkowskiego, który zagra przed gwiazdą tego dnia – Agnieszką Chylińską. Na pożegnanie w postindustrialnej przestrzeni plenerowej wokół budynku wyświetlony zostanie pokaz efektów specjalnych. Wcześniej będzie można wziąć udział w warsztatach kreatywnych, zagrać w grę fabularyzowaną i odkryć historię kobiet w przemyśle. Członkowie Klubu Gier Planszowych zapowiedzieli premierę gry planszowej, którą będzie można zabrać do domu.

W **Parku Tradycji** zabawa rozpocznie się już 8 czerwca, kiedy to zobaczymy specjalną wystawę o sześciu kobietach w społeczności industrialnej. Wydarzeniem towarzyszącym wernisazu będzie spektakl „Kobiety z węgla” Teatru MOMO. Innym spektaklem będzie „IndustELLE – Lufcik na Korbkę/Erith”, stanowiący preludium i wprowadzający w zagadnienia tegorocznego motywu. Na koniec rozruchu maszyn zagra dawno niesłyszany zespół WILKI.

ŚWIĘTOCHŁOWICE

Przy **Wieżach KWK Polska** szykuje się naprawdę ciekawy dzień. Rozpoczniemy piknikiem i marszem Nordic Walking

Wież KWK Polska. To tu również rozpocznie się rajd rowerowy z metą w Chorzowie. Po południu piosenki okresu wojennego zaśpiewają świętochłowskie kobiety. Drugi koncert odbędzie się o godzinie 20.00. Usłyszymy piosenki kultowego zespołu Maanam w wykonaniu Agi Bieńkowskiej – aktorki Teatru Zagłębia w Sosnowcu. Teatralne doznania zagwarantują trzy spektakle: lalkowy, który zaangażuje najmłodszych uczestników; monodram „Rajcula warzy” będący inscenizacją tekstu Aliny Moś-Kerger, wyróżnionego w Konkursie na Jednoaktówkę po śląsku; spektakl plenerowy „Kiej gruchnyło w Zimnolu”, przedstawiający tragedię w szybie Zimnola z perspektywy matek, żon, córek i siostr.

Bezpłatny transport 9 czerwca gwarantują Koleje Śląskie, a także KZK GOP, MZK Tychy i inni przewoźnicy. Pomiędzy obiektami można podróżować dzięki specjalnym kuponom dostępnym na stronie industriada.pl W tym roku INDUSTRIA jest kobietą i to z kobiecej perspektywy spojrzymy na przemysłowe historie, które łączą województwo śląskie.

w Zagłębiu Dąbrowskim

44 obiekty w 25 miastach województwa śląskiego połączą swoje siły, by wspólnie świętować 9 czerwca.

W tegorocznej INDUSTRIADZIE Zagłębie

Dąbrowskie reprezentują trzy obiekty: Galeria Sztuki

Współczesnej Elektrownia w Czeladzi, Kopalnia

Ćwiczona Szttygarka oraz Fabryka Pełna Życia

w Dąbrowie Górniczej.

Jeszcze w połowie lat 90. ubiegłego wieku działała elektrownia Kopalni Saturn w Czeladzi. Teraz mieści się tu **Galeria Sztuki Współczesnej**. Podczas INDUSTRIADY dzieci będą mogły bawić się podczas pikniku, jak i w MASZYNOLANDZIE – industrialnym placu zabaw z grami i innymi atrakcjami. Tego dnia otwarta zostanie wystawa prac grupy „Obsydian” z Zabrze, w których wykorzystany będzie motyw przewodni INDUSTRIADY. „Zapytaj Mokoszy” to druga wystawa, której wernisaz odbędzie się właśnie 9 czerwca. Kim są Makosze? To pradawne słowiańskie boginie, kojarzone z Matką Ziemią. To one zainspirowały twórców do opowiedzenia historii ważnych dla Zagłębia Dąbrowskiego kobiet. Czeladzką industrialną perełką jak zwykle będzie można poznać od podszewki podczas zwiedzania, ale również udać się na spacer

po osiedlach robotniczych w mieście. Ponoć to kobiety z „Saturna” budowały prestiż miejsca i dobrobyt swoich rodzin. Może więcej na ten temat wyczytamy w specjalnie wydanej Jednodniówce robotniczej „Na Saturnie”. Program święta w obiekcie uzupełniają warsztaty muzyczne, plastyczne i zawody sprawnościowe. Wystąpi również Czeladzka Orkiestra Górnicza, zespół taneczny Misch Masz i młody zespół REGGAE MACHNE. Nie sposób zapomnieć o pokazie mody na szrudach w wykonaniu Teatru Gry i Ludzie przy akompaniamencie muzyki elektronicznej na żywo.

Fabryka Pełna Życia to obiekt w Dąbrowie Górniczej, w którym był i warsztat kowalsko-ślusarski, i fabryka maszyn E. Škoda, i Dąbrowska Fabryka Obrabiarek DEFUM. To właśnie o tej ostatniej opowiadać będzie

industriadowa wystawa. Perspektywa historii zdecydowanie kobieca. Inna z wystaw ukaże kobiety przemysłu dąbrowskiego w obiektywie Patryka Chmielewskiego. Nie zabraknie warsztatów kreatywnych, gdzie stworzyć będzie można rzeźby, biżuterię czy elementy dekoracyjne. Dla bardziej umuzykalnionych doskonałą propozycją będą warsztaty bębniarskie. A dla miłośników przygód przygotowana zostanie fabularyzowana gra typu quest. Główną atrakcją będzie jednak wydarzenie artystyczne „Industria-Fabryka-Kobieta”, którego twórcami są kobiety, połączone myślą przewodnią ukażą swoje różne oblicza, kompetencje, zaangażowanie i piękno. Wśród tych wydarzeń znajdziemy: koncert Stowarzyszenia Miejskiej Orkiestry Dętej; widowisko muzyczne w rytm kobiecej muzyki w wykonaniu Zagłębianek, uzupełnione wizualizacjami i fragmentami starych filmów; spotkanie z Anną Cieplak (aktywistką i pisarką pochodzącą z Dąbrowy Górniczej), projekcję filmu „Śledztwo/The Inquest” w reżyserii Eny Kielskiej, filolożki, filmolożki i filemonki. Na koniec zagra kobiecy zespół Drekoty.

W innym postindustrialnym obiekcie Dąbrowy Górniczej, **Kopalnia Ćwiczona Szttygarka** również przekonamy się, że Industria jest kobietą. Zaczniemy od wystawy fotograficznej, której bohaterkami są kobiety pracujące pod ziemią i na powierzchni. Fotografie Tomasza Jodłowskiego były uzupełnieniem książki „Babska szychta” Karoliny Bacy-Pogożelskiej, z którą będzie się można spotkać podczas prezentacji książki. Jak zawsze INDUSTRIA to doskonały moment, by zwiedzić teren byłej kopalni, a obecnego Muzeum Miejskiego. Można samemu, można z przewodnikiem – wybór należy do was. Niespotykaną atrakcją będzie z pewnością uruchomienie 88-letniej sprężarki tłokowej wyprodukowanej przez firmę Hoddick & Rothe GmbH z Niemiec. A o tajemnicach przemysłu cynkowego posłuchamy podczas wykładu historycznego.

Industria jest kobietą! Korzystajmy z bogatego programu i stwórzmy swoją własną trasę na stronie industriada.pl w zakładce Moja INDUSTRIA. Tam również w zakładce TRANSPORT dowiecie się jak bezpłatnie podróżować Kolejami Śląskimi i autobusami KZK GOP.

INDUSTRIADA:

w Katowicach

Święto Szlaku Zabytków Techniki w stolicy województwa śląskiego, jak zwykle oferuje bogactwo atrakcji. Świętować będzie można w sześciu obiektach związanych z przemysłową historią miasta. Zobaczmy, co oferuje Muzeum Śląskie, Fabryka Porcelany, Muzeum Hutnictwa Cynku – Walcownia, Galeria Szyb Wilson, osiedla Nikiszowiec i Giszowiec.

Muzeum Śląskie na dobre wpisało się w krajobraz Katowic. Panoramę Metropolii będzie można podziwiać z wieży wyciągowej szybu Warszawa II. Jak zwykle dostępne będzie zwiedzanie w opcji bez przewodnika, prawdziwą gratką natomiast będzie *Babski Byzuch*, czyli oprowadzanie po terenie dawnej Kopalni Katowice szlakiem kobiet, również w tłumaczeniu na język migowy. Kobiety kopalni poznamy podczas pokazu prac Arkadiusza Goli, a z artystą porozmawiamy podczas spotkania autorskiego. Plac Fajrant na terenie Muzeum 9 czerwca zamieni się w plener malarski dostępny dla każdego. Mona Tusz – śląska artystka streetartowa nauczy nas jak zrobić śląskie wlepki z prawdziwego zdarzenia, które później rozpoczną swoje życie w przestrzeni miasta. W samo południe w maszynowni szybu Bartosz, warsztacie i kuźni, a także w Galerii jednego dzieła zostanie przedstawiony utwór w wykonaniu Orkiestry Muzyki Nowej. Każdy punkt będzie miał swoją melodię i aranżację, a spacer po tych miejscach stworzy 45-minutowy koncert. Dla fanów kinematografii przygotowano filmy o kobietach w przemyśle, zapisane na tradycyjnej taśmie 35 mm.

Galeria Szyb Wilson zaprasza na wystawę w ramach XI Art Naif Festiwal, tym razem motywem przewodnim malarstwa będzie kobieta. Odwiedziny w tym miejscu, to także okazja, by poznać niezwykły obiekt – postindustrialną przestrzeń, a zarazem największą prywatną galerię sztuki w Polsce. Dla rozbudzenia serwowana będzie słynna „kawa z piachu”. Po takiej dawce energii koniecznie wybierzcie się na warsztaty z decoupage, haftowania, zdobienia drewna lub weźcie udział w plenerze malarskim. W Galerii zobaczymy także wybór sztuki współczesnej tworzonej przez kobiety i o kobietach mówiącej. Jedną z kobiet-artystek, której dzieła zawisną w tej przestrzeni będzie Joanna Burnat. Nie zabraknie też okazji, by posłuchać prelekcji popularnonaukowych o kobietach w sztuce i przemyśle. Z Galerii Szyb Wilson udamy się przez Muzeum Historii Katowic na nikiszowiecki rynek, gdzie czekają kolejne atrakcje.

Jedno z najsłynniejszych osiedli robotniczych w województwie przygotowało program pełen wrażeń. Będzie okazja do zabawy podczas warsztatów kreatywnych, 3D, rzeźbiarskich, w języku śląskim, literackich i wielu innych, jak choćby naprawy rowerów. Na Placu Wyzwolenia kobieta pokaże jak zadbać o zdrowie podczas bezpłatnych badań profilaktycznych. Nie zabraknie tańców i pleneru malarskiego z Grupą Janowską. Na scenie spektakle kabaretowe, koncerty z repertuarem ABBY po śląsku lub w wykonaniu chóru seniorów „Cantabile”. Dla ciekawskich przygotowano prezentacje o kobietach istotnych w regionie. W Muzeum Historii Katowic zobaczymy wystawy stałe, ale także te przygotowane specjalnie na INDUSTRIADĘ, jak „Sól ziemi. Portrety” z czarno-białymi fotografiami mieszanek Śląska. Aktywni ruszą z **Nikiszowca na spacer do Centralnego Muzeum Pożarnictwa lub Fabryki Porcelany**.

A tam, w dawnych budynkach **fabryki Porcelany Giesche**, odbędą się warsztaty ceramiczne i zdobienia porcelany. Przewodnik oprowadzi po całym kompleksie. Specjalnie przygotowana strefa relaksu umili oczekiwanie na projekcje filmowe, w tym szczególnie istotną – przegląd filmów „Z archiwów na kinowy ekran”, będący zwieńczeniem akcji prowadzonej przez Filmotekę Śląską i Instytucję Filmową „Silesia-Film”. Na zakończenie proponujemy koncert Los Duos KARAgos, czyli połączenie bębnow, muzyki elektronicznej i żywych instrumentów. Ten eksperyment muzyczny uzupełnią będą wizualizacje w industrialnym klimacie.

Niedaleko, bo w unikalnej **kolonii robotniczej – Giszowcu**, uczestnicy również nie będą się nudzić. Babka Express, czyli kolejka Balkan przewiezie was uroklivymi uliczkami, a przewodnik opowie, o czym kłachały dawniej kobiety w tych okolicach. Osiedle zwiedzać będzie można także samemu lub podczas spaceru Nordic Walking. Przez cały dzień chętni nauczą się trochę zielarstwa i ziołolecznictwa, haftu albo tego, jak zrobić las w słoiku. Pod wieczór Marta Frej – artystka ze Śląska, zaprezentuje swoje memy na wernisażu wystawy. INDUSTRIADA zakończy się przedstawieniem teatralnym „Mariacka 5”. To monodram Teatru Rozrywki w wykonaniu Elżbiety Okupskiej na podstawie scenariusza i w reżyserii Lecha Majewskiego.

Założona w 1904 roku Huta Cynku to jeden z najciekawszych obiektów w Katowicach. Nie możecie nie skorzystać z oferty ich warsztatów. W programie: kuchnia śląska, warsztaty szycia, plastyczne i naukowe z Marią Goeppert-Mayer jako inspiracją. Inspiracją dla Weroniki Siupki jest za to postindustrialna architektura Górnego Śląska, którą zobaczymy w jej pracach podczas wystawy. Na spotkaniu pojawi się wyjątkowa katowicka bohaterka, Honorowa Obywatelka tego miasta, nazywana czasami „Szopienicką Matką Boską”, czyli dr Jolanta Wadowska-Król. Ta wyjątkowa lekarka pediatra pomogła uratować tysiące osób dotkniętych zagrożeniem ołowicy. Przemysłowy klimat przełamie koncert śląskich harfistek. Na After Party zaplanowany jest set DJki Insomni wśród maszyn Walcowni. A jeśli o nich mowa, to zapamiętajcie, że 9 czerwca uruchomiona zostanie Zabytkowa Walcarka.

Do Katowic i tutejszych zabytków bezpłatnie dojedziemy z każdego miejsca w województwie Kolejami Śląskimi, liniami KZK GOP lub MZK Tychy. Wystarczy zaopatrzyć się w kupony. Pamiętajmy o wydarzeniach, które zostały przygotowane specjalnie z myślą o najmłodszych pasjonatach przemysłu. Na stronie industriada.pl znajdziemy niezbędne informacje, by dobrze zaplanować swoją wycieczkę 9 czerwca, można tam także pobrać kupony transportowe.

fot. Archiwum Państwowe w Katowicach

Z miłości do Industrii

Już ponad rok funkcjonuje INDUsklep, który oferuje specjalną linię produktów inspirowanych industrialnymi obiektami i ich losami. Gromadzi produkty powstałe z miłości do przemysłowych historii i dumy z wyjątkowego organizmu, jakim jest Szlak Zabytków Techniki. Za pomysł i przygotowanie produktów odpowiadają instytucje kultury prowadzone przez samorząd Województwa Śląskiego – Ars Cameralis Silesiae Superioris i Regionalny Instytut Kultury w Katowicach.

Produkty dostępne w sprzedaży:

Torba

Torba na ramię w pomarańczowym, szlakovym kolorze. Może służyć jako torba na zakupy, na co dzień, na wycieczkę, do pracy czy szkoły. Na pewno przyda się na INDUSTRIADĘ. Wzór to symbole wybranych obiektów szlaku. Dla każdego komu bliska jest nasza przemysłowa spuścizna. Pojemna i stylowa, wytrzymała, wykonana z bawełnianej tkaniny. Wymiary torby to 37 na 45 cm.

Poprzednia cena: 39 zł

do 8 czerwca PROMOCJA, rabat -50%

Plecak

Bawełniany, pomarańczowy plecak z szelkami w postaci sznurka. Uniwersalny, idealny do codziennego użytku. Doskonały na wycieczki, jak i cały dzień na INDUSTRIADZIE. Materiał plecaka zdobi biały nadruk z piktogramami symbolizującymi wybrane obiekty Szlaku Zabytków Techniki. Wymiary plecaka to 36 na 42 cm.

Poprzednia cena: 49 zł

do 8 czerwca PROMOCJA rabat -50%

Największą popularnością cieszyła się gra planszowa oparta na faktach – Przemysłowy Magnat, w której wchodzimy w role dawnych przemysłowców, twórców i uczestników gospodarczej prosperity ziem tworzących dziś województwo śląskie.

Produkty można nabyć poprzez strony www.industriada.pl, zabytkitechniki.pl oraz www.fabrykasilesia.pl, ale także w sklepie stacjonarnym Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach przy ulicy Teatralnej 4 i w wybranych obiektach Szlaku oraz innych punktach sprzedaży. Stoiska z INDUgadżetami można wypatrywać również podczas Nocy

Muzeów w Krakowie (18/19 maja 2018 r.), Rozruchu Maszyn w Zabytkowej Kopalni Srebra w Tarnowskich Górach (8 czerwca 2018 r.) i podczas INDUSTRIADY w Zabytkowej Kopalni IGNACY w Rybniku, gdzie w tym roku odbędzie się oficjalne zakończenie święta Szlaku Zabytków Techniki.

Z okazji tegorocznej INDUSTRIADY do 8 czerwca włącznie obowiązuje PROMOCJA i wszystkie produkty

(z wyłączeniem T-shirtów marki „Gryfnie”)

można nabyć z rabatem

-50%!

Tatuaże

Zestaw zmywalnych INDUtatuaży. Wzory to industrialne ikonki, kojarzące się z obiektami Szlaku Zabytków Techniki. Obowiązkowy dla największych fanów industrialu. INDUtatuaż gwarantuje aplauz wśród publiczności INDUSTRIADY. Tatuaże są ekologiczne i nie wywołują reakcji alergicznej. Wymiary kompletu tatuaży to 19 na 14,7 cm.

Poprzednia cena: 9 zł

do 8 czerwca PROMOCJA rabat -50%

Płyta Rasa

Digipack z rejestracją finałowego widowiska INDUSTRIADY 2016 – „Rasa. Pieśni antracytu”.

Na wydawnictwo składa się płyta CD z warstwą muzyczną spektaklu oraz płyta DVD z nagraniem całości przedsięwzięcia. Utwory prezentowane w czasie widowiska dotyczyły tematu górnictwa i wspólnoty górników – trudu ich pracy i specyfiki społeczności. Koncert tworzyły lokalne pieśni tradycyjne i melodie z Wysp Brytyjskich, Stanów Zjednoczonych i Polski. Nowe aranżacje i przejmujące wykonanie nadały znanym wersom nowego wymiaru. Precyzyjny montaż dźwięku i obrazu i skrupulatny mastering sprawiły, iż zarejestrowane widowisko utrzymuje klimat oryginału.

Poprzednia cena: 40 zł

do 8 czerwca PROMOCJA rabat -50%

Płyta Życie pieśniczką pisane

Na płycie znajdują się autorskie opracowania śląskich pieśni ze zbiorów Adolfa Dygacza, pochodzących z okresu od około XVI wieku do lat 30. XX wieku. Pieśniczki w swej treści obrazują różne etapy i sprawy ludzkiego życia – od narodzin do śmierci. Utwory

zostały zarejestrowane w Studio Polskiego Radia Katowice z udziałem znakomitych muzyków i serdecznych osób. W prawie wszystkich nagraniach towarzyszył Grzegorzowi Płonce multiinstrumentalista Tomek Drozdek. W kilku utworach zagrali Jacek Dzwonowski – skrzypce, Zygmunt

Pinkawa - akordeon, Patryk Filipowicz – gitara oraz Mateusz Gremlowski – kontrabas. Na płycie zaśpiewali (w dwóch utworach) - Koło Miłośników Śląskiej Pieśni z MDK „Ligota” oraz zespół „Mali Ligocianie” ze Szkoły Podstawowej nr 34 w Katowicach Ligocie. Realizatorem nagrań był Iwo

Dowsilas. Na okładce i płycie wykorzystano akwarele Grzegorza Chudego. Wydawca: Regionalny Instytut Kultury w Katowicach.

Poprzednia cena: 29 zł

do 8 czerwca PROMOCJA rabat -50%

INDUSTRIADA w Krakowie, a nawet dalej

Święto SZT trzeci raz na Nocy Muzeów w Krakowie

Wnocy z 18 na 19 maja (19.00–24.00) podczas **Nocy Muzeów 2018 w Krakowie, w Muzeum Lotnictwa** (Aleja Jana Pawła II 39), będzie można odwiedzić stoisko Szlaku Zabytków Techniki i INDUSTRIADY. To idealna okazja, by porozmawiać o idei Szlaku Zabytków Techniki i jego święta, a także wypytać o to, co na Szlaku można zobaczyć i oczywiście dowiedzieć się jakie atrakcje przygotowały 44 obiekty biorące udział w tegorocznej INDUSTRIADZIE.

Nie zabraknie również INDUSklepu, gdzie w promocyjnych cenach nabyć będzie można INDUgadżety inspirowane industrialnymi obiektami i ich losami. W ofercie: torby, plecaki, tatuaże, a także niezwykła płyta „Rasa. Pieśni Antracytu”. W strefie relaksu będzie można odpocząć na leżakach przy dźwiękach utworów napisanych, zaśpiewanych lub zremiksowanych przez kobiety podczas DJ setu Marik Automatik. Będzie również okazja do stworzenia przypinki ze szlakowym motywem, dla dzieci przygotowana zostanie specjalna strefa z kolorowanymi, grammi logicznymi i łamigłówkami. O aranżację stoiska zadba pracownia bro.Kat oraz Wietrzne Pole, a całość produkuje Ars Cameralis Silesiae Superioris.

Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego z INDUSTRIADA

W ramach realizowanej od kilku lat współpracy Małopolski Instytut Kultury udostępni Województwu Śląskiemu powierzchnię na terenie gmachu głównego Akademii Górniczo-Hutniczej im. S. Staszica w Krakowie. Dzięki temu 26 i 27 maja, od godziny 10.00 do 18.00, uczestnicy XX Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego, odbywających się w tym roku pod hasłem „Wolność krzepi”, będą mogli odwiedzić stoisko promocyjne Szlaku Zabytków Techniki i INDUSTRIADY i zapoznać się ze szczegółami tegorocznego festiwalu.

INDUSTRIADA w Bonarka City Center (na placu przy fontannie) – 2 czerwca

Na tydzień przed świętem Szlaku Zabytków Techniki samorząd województwa śląskiego organizuje wydarzenie upowszechniające zalety dziedzictwa przemysłowego. W jednym z największych krakowskich centrów handlowych, w specjalnie zaaranżowanej przestrzeni, będzie można bliżej poznać SZT oraz motyw przewodni tegorocznej INDUSTRIADY. Zobaczymy codzienne życie mieszkańca obecnych terenów województwa śląskiego w czasach, kiedy ciężki przemysł determinował rytm życia oraz to, jak dawne zwyczaje i rytuały wpływają na poprzemysłową codzienność. Spójrzmy na kopalnie i fabryki widziane z okien mieszkań i domów, w których prym wiodły kobiety.

To one, dzięki wspólnie wykonywanym codziennym czynnościom, stały się skarbnicą opowieści, które nigdy nie zostały spisane lub zostały odnotowane tylko w postaci prywatnych zapisków w pamiętnikach. Zmierzymy się ze stereotypami przyglądając się ciężkiej pracy kobiet w przemyśle. Oprócz zwyczajnych bohaterów dnia codziennego, poznamy też i te bardziej popularne postaci kobiece – towarzyszki wielkich przemysłowców, które zapisały się w historii przemysłu. Interpretacja motywu przewodniego tegorocznego festiwalu – „Industria jest kobietą” będzie przebiegała na osi przeszłość–teraźniejszość. Z jednej strony, uczestnicy będą mogli poznać przemysłową codzienność widzianą z kobiecej perspektywy, z drugiej – współczesne ujęcie dziedzictwa kultury przemysłowej w postaci Szlaku Zabytków Techniki i jego święta – INDUSTRIADY. Przekaz będzie oddziaływał na odbiorców wszystkimi zmysłami. Obrazem wyświetlanym na ogromnej ścianie LED oraz wdzierającym się w konwencję galerii handlowej widokiem postaci z ery przemysłu przechadzających się po alejkach galerii handlowej. Dźwiękiem – opowieściami o przeszłości i teraźniejszości oraz tradycyjnymi kobiecymi przyspiewkami. Smakiem i zapachem kuchni śląskiej. A także dotykiem – podczas nauki heklowania (szydełkowania) czy warsztatów wytwarzania tradycyjnej śląskiej biżuterii.

O Szlaku Zabytków Techniki i jego święcie mieszkańcy Krakowa dowiedzą się również z reklam w gazetach codziennych, w internecie i w stacjach radiowych.

Na rzecz popularyzacji dziedzictwa kultury przemysłowej podjęta została także ściślejsza współpraca z Narodowym Instytutem Dziedzictwa. W trakcie ogólnopolskiej inauguracji 26. Europejskich Dni Dziedzictwa „Niepodległa dla wszystkich”, która odbędzie się w Oleśnie zorganizowane zostanie stoisko promocyjne Szlaku Zabytków Techniki. W programie INDUSTRIADY 2018 znajdziemy reklamę Europejskich Dni Dziedzictwa, zaś w informatorach EDD zaproszenie do odwiedzenia obiektów Szlaku.

INDUSTRIADA 2018 objęta została także patronatem Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018 (ERDK 2018). – *Jest to ogólnoeuropejska kampania, której celem jest poszerzanie wiedzy o społecznym i gospodarczym znaczeniu dziedzictwa kulturowego. W całej Unii Europejskiej odbędą się z tej okazji tysiące wydarzeń i projektów, prezentujących nie tylko dziedzictwo poszczególnych społeczności, ale także jego rolę i znaczenie w życiu każdego z nas. Celem inicjatywy jest dotarcie do jak najszerzej grupy odbiorców – czytamy na stronie internetowej Narodowego Instytutu Dziedzictwa.*

2018
EUROPEJSKI ROK
DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO
#EuropeForCulture

25–26 maja 2018 r.

Ruda, Orzegów, Godula, Szombierki

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach zaprasza do udziału w wydarzeniach poświęconych życiu i działalności „Matki Przemysłu”, czyli Joanny Schaffgotsch von Schomberg-Godulla z domu Grycik. W związku z tym i data jest symboliczna – 26 maja, Dzień Matki. W organizację wydarzenia włączyły się także: Muzeum Miejskie w Rudzie Śląskiej, Towarzystwo Miłośników Orzegowa, Stowarzyszenie Pro Fortalicium oraz Centrum Integracji Społecznej w Orzegowie.

Tu byłam. Joanna

Dwudniowy mini-festiwal pod hasłem *Tu byłam. Joanna* nawiązuje do motywu przewodniego tegorocznej INDUSTRIADY – Industria jest kobietą, ale jest również rozwinięciem oferty Szlaku Zabytków Techniki województwa śląskiego i utworzeniem jego kolejnego subproduktu. Od teraz podróżników po Szlaku prowadzić będą również ścieżki tematyczne, zgrupowane w ramach trasy „Śladami rodów przemysłowych”. Opowiadają one o historiach ludzi, których fortuny powstały dzięki kopalniom, hutom, elektrowniom, fabrykom czy browarom oraz pracy bezimiennych robotników i robotnic. Ścieżki na tej trasie pokażą nam region z innej perspektywy i poprowadzą w miejsca nieoczywiste i piękne zarazem. Przyjrzymy się nie tylko dobrze znanym obiektom należącym do Szlaku Zabytków Techniki, ale także odkryjemy konteksty, ślady i pamiątki po tych, którzy dzięki swojej przedsiębiorczości i zgromadzonemu majątkowi na stałe zapisali się na kartach historii naszego regionu. Pałace, osiedla robotnicze, parki, kościoły, nekropolie to nie tylko fascynująca podróż po materialnych zasobach dziedzictwa. To również wyprawa w świat mitów, legend i niesamowitych opowieści zrodzonych z bogactwa, śmiałości, odwagi i zdumienia. Ścieżka *Tu byłam. Joanna* jest pierwszą na trasie „Śladami Rodów Przemysłowych”. To oczywiście, że z okazji motywu przewodniego tegorocznej INDUSTRIADY zaczynamy tę opowieść od „Matki górnośląskiego przemysłu”.

W ramach *Tu byłam. Joanna* zapraszamy publiczność do udziału w quingu – grze terenowej. To również

kilkanaście wycieczek: w Rudzie, Orzegowie, Goduli i Szombierkach, w różnych formach i tematyce. Zaprezentujemy całe dzelnice, jak i wybrane obiekty: kościoły, zespoły urbanistyczne, obiekty przemysłowe w osiedlach robotniczych związanych z działalnością Ballestremów, Goduli i Schaffgotschów. Zaproponujemy spacer, ale również nietypową wycieczkę biegową z przewodnikiem, czyli połączenie rekreacji i zwiedzania na dystansie około 10 kilometrów. Dodatkową atrakcją będzie zapewne zwiedzenie naziemnej części Kopalni Bobrek. Zwiedzenie to, ze względu na działający zakład, będzie miało charakter jednorazowy.

Podczas naszego mini-festiwalu dziedzictwa Joanny Gryzik odbędzie się także premiera szczególnego wydawnictwa – komiksu „Joanna i spółka”, do stworzenia którego zaprosiliśmy sześciu utalentowanych rysowników i scenarzystów z naszego regionu. Komiks nie jest rysunkowym kalendarium życia Joanny, a raczej próbą znalezienia nowej formuły jego interpretacji, zabawą konwencjami rysunkowymi i fabularnymi, zachętą do gry z wyobraźnią. Komiks adresujemy szczególnie do młodego odbiorcy, mając nadzieję, że dzięki niemu zechce on zdobywać wiedzę o swojej najbliższej okolicy na własną rękę. Na kartach wydawnictwa pojawiają się do dziś istniejące miejsca i obiekty. Obok postaci historycznych znajdziemy również te ze śląskiego bestiariusza. Okazją do rozmowy o komiksie będzie dwudniowa sesja, podczas której, z wieloma znakomitymi gośćmi, rozmawiać będziemy nie tylko o różnych formach przetwarzania historii Joanny, ale

także o przedsiębiorczych kobietach, które podejmują dziedzictwo Joanny, działając na współczesnym Górnym Śląsku w obszarze biznesu i działalności społecznej.

W **piątek, 25 maja** spotkania odbędą się w Muzeum Miejskim im. Maksymiliana Chroboka w Rudzie Śląskiej, ul. Wolności 26.

W **sobotę, 26 maja** w Filii Miejskiej Biblioteki Publicznej, CIS – Centrum Inicjatyw Społecznych, Stary Orzegów, Ruda Śląska, ul. Hłonda 29.

W piątek w Muzeum Miejskim w Rudzie Śląskiej postaramy się przypomnieć niezwykle życie Joanny. Nie uciekając od jego bajkowości, spróbujemy zweryfikować ten niezwykle biogram, który sam w sobie jest niemal gotowym hollywoodzkim scenariuszem. Dlatego teżą pierwszej rozmowy jest założenie, że życie Joanny Schaffgotsch nie wymaga ani koloryzacji ani dodatkowego wzmocnienia przez konfabulacje. Ba, sprawdzimy, czy to możliwe.

Rozmowa została tak zaprojektowana, aby spotkać ludzi różnych dyscyplin (historyk, pisarka, muzealnica, genolog, przewodnik i in.), dla których postać Joanny jest wciąż inspirująca i zachęcająca do działań artystycznych, edukacyjnych, społecznych, ale także ekonomicznych w zakresie kreowania nowoczesnie rozumianej przedsiębiorczości i nowatorskich pomysłów w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego na Górnym Śląsku.

Druga rozmowa poświęcona będzie przetworzeniom formalnym mitu o Joannie, bo wydaje się, że pozostaje on kopalnią inspiracji, a bujna historia Joanny otwiera ogromną przestrzeń rozlicznym twórcom. W tej części wypowiedzą się m.in. rysownicy komiksu o Goduli i Joannie, piosenkarz, społecznik z Kopic, pisarka, literaturoznawca oraz realizująca projekty herstoryczne nauczycielka i przewodniczka.

W sobotę, w Dzień Matki zjemy w Orzegowie „Śniadanie z Joanną”. Joanna wystąpi w roli archetypicznej „Matki Przemysłu”, a w rozmowie przy śniadaniu (serwowanym przez restaurację Staro Wozownia) wezmą udział spadkobierczynie „śląskiego mitu przedsiębiorczości Joanny”. Do stołu zostały zaproszone Karolina Baca-Pogorzelska, Sonia Draga, Katarzyna Furmanik, Karo Glazer i Agnieszka Płaszczyk. Impreza będzie otwarta, mamy nadzieję, że na świeżym powietrzu. Rozmowa przy śniadaniu z postacią Joanny w tle otworzy dzień zwiedzania, gier terenowych oraz innych atrakcji. Wszystkie trzy rozmowy przygotowała i poprowadzi Małgorzata Tkacz-Janik.

W spotkaniach udział wezmą: Anna Dziewit-Meller, Krystian Gałuszka, Arkadiusz Kuzio-Podrucki, Dariusz Pietrucha, Piotr Rygus, Anna Skiendziel, Izabela Kaczmarzyk, Tomasz Kontny, Jolanta Leterska, Maciej Mischok, Mikołaj Ratka, Monika Starowicz, Karolina Baca-Pogorzelska, Sonia Draga, Katarzyna Furmaniuk, Karo Glazer, Agnieszka Płaszczyk.

Więcej informacji na stronie www.rik.katowice.pl, w wydarzeniu na profilu RIK na Facebooku oraz na stronie zabytkitechniki.pl

Adam Kowalski